

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Iskanje: do 30 peti 4 2 D, do 100 vrt 42 D 50 p, večji inserti peti vrsta 4 D; notice, posloje, izjave, reklame, preklic beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Insertni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D

Upravišstvo: Kraljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.

Uredništvo: Kraljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poštnina plačana v gotovini.

K ljubljanski komunalni politiki.

Neodkritost ni samo pogosta lastnost slabih ljudi, je tudi pogosta lastnost namerno zlobne in zavojene politike! Temeljiti primer takega pojava nam daje pred nami ležeči pregled komunalne politike bivše takozvane zveze delovnega ljudstva v Ljubljani. Obračun s to zvezo bo itak še potreben in pride ob svojem času. Za danes povdarjamo samo pojav neodkritosti in hočemo dokazati, kako se je s socialnim, pravičnim čutom ljubljanskega meščanstva in prebivalstva, uganjala komunalna demagogija najgrše vrste.

O tehnični sestavi proračunov bivše koalicije za gospodarsko upravo ljubljanskega mesta lahko sodimo različno. Stvar je tehnične narave in bo do dobri komunalni strokovnjaki gotovo izvedli sistem komunalnih davščin in bremen mnogo racionalnejše in ugodnejše, tako da ne bo treba beležiti ogromnih pasiv in temu primernih sanacijskih nujnosti ljubljanskega mesta. Hvala Bogu, bremena prejšnjih let so se uporabila za dobre socialne ustanove in za naravnost ogromni davščinami je ljubljansko meščanstvo in prebivalstvo omogočilo približno izhajanje v težkih povojnih časih.

Najenostavnejši razum pa mora sprito teh davščin in tega, kar je doslej ljubljansko meščanstvo žrtvovalo za preosnovo ljubljanskega mestnega gospodarstva, priznati, da so te davščine izhajale iz žepov meščanstva in pa uradništva in da so slabejši stoji prav malo sodelovali pri t. preosnovi našega komunalnega gospodarstva. Vse, kar je bivša koalicija na magistratu ustvarila, je ustvarila z davki ljubljanskega meščanstva in to meščanstvo je te davščine sprejelo z naravnost popolnim in brezpopojnim razumevanjem modernih nalog napredne komune.

Zasluga za efektivno dobro, kar se je v zadnjih letih storilo, gre torej direktno naprednemu meščanstvu in uradništvu, ki tvorita gros ljubljanskega prebivalstva.

Nikdar pa ni čutila bivša zveza kolikar moralnega čuta, da se temu prebivalstvu oddolži, da mu prizna njegove žrtve, da se pokloni pred tem razumevanjem moderne komunalne politike in da občuduje in spoštuje naše prebivalstvo, ki je vzelo na svoje rame vse te žrtve, ne da bi z besedico protestiral proti novim bremenom in njihovi socialni uporabi! To dejstvo se kar ne da spraviti s sveta in prikazuje v najsvetlejši luči tistega činitelja, ki je stal za vsem delovanjem črnoorode koalicije na rotovžu in ki je s svojim notranjim pristankom omogočil visoke programe tedanjih gospodarjev. Ti gospodarji pa so vplili le o svojih papirnatih zaslugah, prezirali pa tiste, ki so mirno in molče dajali iz svojih žepov ter brez slave in osebnostarske korsi dajali občini, kar je potrebovala.

Na te žrtve se je črnoorode koalicija revanžirala na drugačen način. Izkoristila je politično moč v direktnem nasprotju z davkoplačevalci in z njihovim rodnomestnim idealizmom ter uvedla ukazno politiko in pa kulturna prizadevanja, ki so v dno duše ranili tradicije ljubljanskega meščanstva in njegove kulturne institucije. V tej zvezi opozarjamo samo na nezasišeno korupcijo z mestnimi službami, na atako proti liceju, proti mestnemu svobodnemu šolstvu itd.

S tem smo v zadostni meri odkrili neodkritost, ki je dičila bivšo koalicijo, ki se je je oklepala, da je mogla varati nižje sloje, perfidno delavstvo o tem, da je bila sama prazna in votla beseda, medtem ko je mestno občino vzdrževalo napredno meščanstvo z naravnost sijajnim razumevanjem novega časa in njegovih socialnih potreb! Mesto hvaležnosti se je večina revanžirala z atakami na mestne službe, na napredne kulturne zavode ter je vse vkup izrabljala v veliko zasnovano strankarsko okupacijo.

To je načelna stran žalostne periode črnoorode koalicije, osvetljena s prave strani!

Volilna situacija na Hrvatskem.

Razkol v Hrvatski zajednici. — Kandidature Davidovičevcev na Hrvatskem. — Mnogoštevilne reklamacije v Zagrebu.

— Zagreb, 27. novembra. (Izvirno) Pristaši Davidovičeve stranke na Hrvatskem pripravljajo akcijo za volilni sporazum s hrvatskimi klerikalci in gotovim delom Hrvatske zajednice. Postavijo povsod na Hrvatskem in v Slavoniji lastne kandidate in računajo, da si tako priboré nekaj mandatov. Zagrebški politični krogi računajo, da dobe po en mandat v hrvatskem Primorju, dalje v virovitiški in sremski županiji. Po informacijah Vašega dopisnika je zelo verjetno, da se gotov del Hrvatske zajednice pridruži Davidovičevcem, ker v HZ ni kompaktnosti. Zaradi zadnjega vodstvenega sklepa, da se ima strankin program spremeniti v republikanski smislu, je nastalo veliko nezadovoljstvo v takozvanih meščanskih slojih, ki nikakor ne odobravajo približevanja HZ Radičevi stranki. V Osijeku je zlasti opaziti ta razdor. Tam je zavladalo veliko nezadovoljstvo proti dr. Lorkoviću in dr. Trumbiću, ki upata, da si priborita svoj mandat s pomočjo Radiča. To je zelo negotovo. — Bolj verjetno je, da bosta oba politika pri Radiču našla tako milost, kakor dr. Spaho in dr. Korošec. Mandat dr. Trumbića je zelo negotov.

— Zagreb, 27. novembra. (Izvirno) Danes dopoldne so se začeli shajati v gostilni »Mirna koliba« pristaši zemljoradniške stranke iz Hrvatske in Slavonije. Sestanek ima nalogo, določiti kandidate odnosno volilno taktiko zemljoradniške stranke na Hrvatskem. Do 11. dopoldne zaupniški sestanek še ni bil sklepčen. Seji izvrševalnega odbora in sestanku zaupnikov prisostvuje tudi bivši zemljoradniški poslanec Miletič.

— Zagreb, 27. novembra. (Izvirno.) Dne 25. t. m. je bilo zaključeno reklamacijsko postopanje za mesto Zagreb. Tajništvo samostojne demokratske stranke je reklamiralo 1970 novih volilnih upravičencev, 2 je izreklamiralo. — Celokupno je bilo v Zagrebu od posamičnih političnih skupin podanih nad 5000 reklamacij.

— Zagreb, 27. novembra. (Izvirno.) Proglasitev HZ za republikansko je izzvala v meščanskih vrstah, ki so bile naklonjene HZ, splošno konsternacijo. Veliko število pristašev HZ je prijavilo svoj izstop iz stranke. Od teh se je prijavilo k samostojnodemokratski stranki nad 80, ravno toliko k Davidovičevi stranki.

Spremembe in izpopolnitve v vladi.

— Beograd, 27. novembra. (Izvirno.) Vprašanje rekonstrukcije vlade se je moralo odgoditi na danes. Zadevni ukaz ni bil podpisan iz razloga, ker so bila še potrebna nekatera podrobna pogajanja med samostojnimi demokrati in radikali z ozirom na gotove spremembe. Zaradi teh sprememb so se vršila večera pogajanja, ki so povoljno končala. Prof. dr. Guro Šurmin je naglašal svojo željo za prevzem vodstva ministrstva trgovine in industrije. Ker so doslej to ministrstvo upravljali samostojni demokrati, je bil potreben gotov sporazum. Snoči po avdienci ministrskega predsednika Nikole Pašića je bila razširjena ta-le kombinacija o rekonstrukciji vlade:

dr. Guro Šurmin, minister trgovine in industrije,

dr. Mate Drinković, minister brez portfelja.

Marko Gjuričić (rad.) minister za socialno politiko,

dr. Milan S-skić (rad.), minister za izenačenje zakonov,

dr. Prvislav Grisogono (sam. dem.), dosedanjí trgovinski minister, minister brez portfelja,

dr. Hinko Krizman (sam. dem.) minister za agrarno reformo.

Dr. Hinko Krizman je bil snoči brzojavno pozvan iz Zagreba v Beograd. Politični krogi, kakor omenjeno, so ž. v. čeraj računali, da bo kom. s. rešeno vprašanje rekonstrukcije vlade. Pričakovali so, da predloži ministrski predsednik Nikola Pašić na popoldanski

avdienci kralju zadevni ukaz v podpis. Dobro informirani vladni krogi pa trdijo, da se vprašanje rekonstrukcije vlade dancs definitivno reši.

Grcem z imenovanjem novih ministrstev bo podpisani ukaz o imenovanju novih državnih podtajnikov. Samostojni demokrati zahtevajo državno podtajniško mesto v ministrstvu trgovine in industrije, ker so ta portfelj odstopili prof. dr. Šurminu. Imenovanji bodo državni podtajniki še v drugih ministrstvih. Tako je bil snoči že podpisan ukaz, s katerim se imenuje Ranko Trifunović (rad) za II. državnega podtajnika v ministrstvu notranjih zadev.

Beogradski politični krogi zasledujejo z veliko pozornostjo razvoj političnih dogodkov na Hrvatskem. Posebno zanimanje posvečajo nastopu novoustavljene Hrvatske seljačke stranke, o kateri računajo, da lo v vrstah Radičeve stranke napravi precejšnje zmedo.

— Beograd, 27. novembra. (Izvirno.) V predsedstvu vlade je bila danes dopoldne kratka ministrska konferenca, katere so se udeležili ministrski predsednik Nikola Pašić ter ministri Marko Trifunović in Miša Trifunović. Politični krogi zatrjujejo, da odide sedaj opoldne ministrski predsednik na dvor in da predloži kralju v podpis ukaz o rekonstrukciji vlade. V zvezi s tem vprašanje sta danes posetila skupščinskega predsednika minister notranjih zadev Boža Maksimović in minister M. Trifunović.

Volilna borba.

— Beograd, 27. novembra. (Izvirno.) Volilna situacija je bila zadnje dneve neizpremenjena. Včeraj so vsi beogradski odbori posamičnih strank razpravljali o volilni agitaciji. Davidovičev demokratski klub je prejel kratka poročila o Davidovičevem potovanju v Črnogori. Na svojem povratku iz Črnogore je včeraj Ljuba Davidović ob 13. prispel v Sarajevo. Za 16. popoldne je bila sklicana širša konferenca tamošnje demokratske stranke. Kakor današnja »Pravda« iz Sarajeva poroča, je nameraval Ljuba Davidović v hotelu »Central« otvoriti sestanek demokratov, na katerem bi govoril o sporazumu in notranji politični situaciji. Ko je vodja demokratov prispel pred hotel, da ga tam sprejela mnogoštevilna množica z živahnimi klici: »Živel Pašić! Živil kralj! Živelo narodno in državno edinstvo!« Ta incident pred hotelom je prisilil Davidoviča, da je odpovedal sestanek in so se nato vršili le intimni razgovori med nekaterimi člani sarajevskega de-

mokratskega odbora. Ljuba Davidović danes prispe v Beograd.

Kakor zatrjujejo, namerava prihodnji mesec Nikola Pašić aktivno poseči v volilno borbo. Ministrski predsednik je zadnji čas v zdravstvenem oziru zelo trden ter je sklenil, da prihodnji mesec začne z volilno agitacijo po Bosni in Hercegovini.

Razmejitev napram Italiji.

— Beograd, 27. novembra. (Izvirno.) Danes zjutraj je prispel v Beograd polkovnik Draskić, tehnični vodja naše razmejitvene komisije, ki vodi razmejitve napram Italiji v logaško-rakovskem odseku. Iz Benetk, kjer so se vršila ključna pogajanja, je prispel polkovnik Draskić na brzojavni poziv zunanjega ministra dr. Ninčiča, da mu poroča o stanju razmejitvenega spora. Polkovnik Draskić je ob 10. dopoldne odšel z mnogoštevilnimi terenskimi kartami in mapami v zunanje ministrstvo, kjer je skoraj tri ure poročal zunanjemu ministru. Iz kratkega pogovora, ki ga je imel Vaš dopisnik z njim, je jasno, da

se bo razmejitev nadaljevala. Samo zaradi nekega nesporazumljenja je bil pozvan v Beograd. Smatra, da so pred vsem težkoče nastale v okolici Logatca in Hotedrice.

Minister za šume in rude dr. Žerjav se je danes dopoldne informiral pri polkovniku Draskiću o stanju razmejitve.

Kakor je bilo izjavljeno Vašemu dopisniku, se bodo razmejitvena tehnična dela kljub vremenu intenzivno nadaljevala.

Trboveljski dogodki pred sodiščem.

— Celje, 27. novembra. (Izvirno.) Včeraj je bilo pozno zvečer zaključeno dokazno postopanje. Po zaslišanju prič so se čitali razni dokumenti in izpovedbe prič, glede katerih državni pravdnik ni zahteval, da se vabijo. Danes dopoldne so pričeli ploydoeril. Prvi je govoril državni pravdnik in zastopnik obtožbe dr. R. u. s. Njegova izjava so bila mirna, sloneča na temelju rezultatov razprave. Za njim je dobil besedo zagovornik dr. Henrik Tuma, ki je porabil priliko, da je začel razvijati svoje politične nazore o naši mladi državi. Glede »Orjuna« je dejal, da ima mnogo skupnosti s fašizmom v Italiji. Razlika tiči samo v tem, da »Orjuna« ni direktno plačana in oborožena od države, kakor fašizem Italiji na škodo. Pogreval je za tem gotove trditve o trboveljski družbi in razmerju »Orjuna« do sedanje vlade. Koncem svojega govora je dr. Tuma apeliral na sodnike, da naj bodo močje in ljudje čistava, da naj pravico presodijo idealizem ljudi, ker s tem bodo storili mnogo dobrega. Dokazali bodo, da umevajo idealiste in svobodo v državi. Znano je vsakomur, da z delavskim razredom in kmetijskim slojem v Jugoslaviji država pade in stoji. Za njim je govoril drugi branitelj, koncipist dr. Jakob Horđžar. Razprava bo danes trajala do 14. Ob tem času bo najbrže proglašena sodba.

Protest Eninta proti Angliji.

— Zeneva, 27. novembra. (Izvirno.) Generalno tajništvo Društva narodov je prejelo protestno brzojavko egiptovskega parlamenta, naslovljeno na vse parlamente in na Društvo narodov. Brzojavka protestira proti postopanju Anglije napram egiptovskemu narodu. Obširna brzojavka zaključuje svoj protest: »Egiptovska zbornica dviga odločen protest proti takemu postopanju Anglije, ki je nesmiselno in neopravičeno. Vse civilizirane narode opozarja na to imperalistično postopanje Anglije, ki se ne strinja z duhom našega stoletja. Zbornica protestira proti temu nastilu, ki ga izvajajo Angliji v Egiptu. Poziva svet, da se zavzame za miroljubni in svobodno ljubeči egiptovski narod. Zbornica prosi društvo narodov za pomoč.«

— Zeneva, 27. novembra. (Izvirno.) V generalnem tajništvu Društva narodov izjavljajo, da generalni tajnik sir Erik Drumond ne obvesti o protestu egiptovske zbornice proti Angliji nobene članice Društva narodov.

— Pariz, 27. novembra. (Izvirno.) »Havas« javlja iz Zeneve 26. t. m.: Z ozirom na brzojavko egiptovske poslanske zbornice, naslovljeno na general. tajnika Društva narodov, zatrjujejo, da je bila ta brzojavka naslovljena le od poslanske zbornice, ne pa od egiptovske vlade, torej se jo ne more smatrati kot kak uradni dokument. Ta brzojavka obenem ne vsebuje nikake prošnje za intervencijo Društva narodov, je v resnici le nekaj protest. Protest najbrže predlože svetu Društva narodov v svrhu informacije, kakor običajno take dokumente.

LJUBA JOVANOVIĆ KANDIDIRA V DALMACIJI.

— Beograd, 27. novembra. (Izvirno.) Deputacija radikalnih organizacij iz severne Dalmacije pod vodstvom bivšega narodnega poslanca Komnenovića je danes posetila skupščinskega predsednika Ljuba Jovanovića ter ga naprosila, da poseti kraje severne Dalmacije in da prevzame kandidature kot nosilec liste.

RAZMEJITEV V ALBANIJI.

— Rim, 27. novembra. (Izvirno.) Agentura di Rome javlja, da je razmejitveno vprašanje Albanije zopet prišlo na dnevni red. Člani mednarodne razmejitvene komisije so bili poklicani v Pariz, da ponovno prične razpravljati o razmejitvi v Albaniji: zlasti gre za okolico Vermoša in še druge kraje. Sklicanje razmejitvene komisije je sklenila konferenca veleposlanikov. Nova razmejitvena dela je komisija pričela dne 24. t. m. sporazumno z geografskim odborom.

VOLILNA BORBA V NEMČIJI.

— Berlin, 27. novembra. (Izvirno.) Volilna borba med posamičnimi strankami se razvija z največjo strastjo in ljutostjo. V nekaterih volilnih okrajih je postavljenih do 17 kandidatskih list. Na volilnih shodih se vrše spopadi med posamičnimi strankami. Glavni sprotnik ga je nazval izdajalcem. Bernhardt je skočil na govorniški oder ter prisolil nasprotnik za je nazval izdajalcem. Bernhardt je skočil na govorniški oder ter prisolil nasprotniku močno zausnico. Velenemci računajo, da pridobe na glasovih. Zasnovali so obsežno agitacijo ter imajo na razpolago ogromne volilne fondе.

VOLITEV PREDSEDNIKA AVSTRIJSKE REPUBLIKE.

— Dunaj, 27. novembra. (Izvirno.) Ker poteka 8. decembra štiriletna funkcijna doba predsednika republike dr. Mihaela Hainisch-a je sklican plenum narodnega sveta za 5. decembra t. l. da izvoli novega predsednika. Kandidat večinskih strank je dr. Hainisch, opozicija bo kandidirala socialnega demokrata in dunajskega župana Seitz-a.

Borzna poročila.

Dinar v Curihu 7. 50.

Ljubljanska borza.

LESNI TRG.

Bordonali, smrekovi ali jelkovi, 1.50 m do 6 m, 30/30, 50/50, razven naginitosti vse napake dopustne, frko, meja den. 415; jese-novi plohi, brez grč, od 3 m dolž., od 30—110 mm debeli, l. a. blago, frco, meja denar 1250; brusilni les od 1 do 3 m dolž., od 10 do 19 cm prem., frco, meja, 1 vag., den. 220; blago 225, zakli. 220; hrastovi plohi I. in II. vrsta, od 3 m dolž. naprej, 100/75 mm, frco, meja blago 1400; deske 18 mm, I. II., III. frco, Ljubljana den. 580; hrastovi bous, 27 mm deb., od 3—5 m dolž., brez grč, ravni, frco, nakladna post. bl. 1300; jelovi držaji za mele, močni, okrogli, 1 m dolž., za 100 komadov frco, nakladna postaja 1 vag., denar 50, blago 54, zakli. 50.

ZITNI TRG.

Pšenica, domača, frco, Ljubljana, denar 405; pšenica bačka, par. Ljubljana, blago 450; oves, bački, par. Ljubljana, blago 340; koruza, srbska, 5 %, bela, par. Beograd, blago 187.50; fižol, ribničan, orig. frco, Ljubljana, denar 430; fižol, ribničan, čiščen, b/n, frco, Postojna, tr., 525, fižol prepelčan, orig. frco, Ljubljana, denar 495; fižol, prepelčan, čiščen, b/n, frco, Postojna, trans., blago 590; fižol, mandalon, orig. frco, Ljubljana, denar 390; fižol, mandalon, čiščen, b/n, frco, Postojna, trans., blago 490; fižol, rjav, orig. frco, Ljubljana, denar 410; laneno seme, frco, Ljubljana, denar 700; otrobi, srednje debeli, frco, gorenjska postaja, denar 225.

Efekt:

2 1/2 % drž. renta za vojno škodo den. 128, Celjska posojilnica d. d. den. 210, bl. 220, Ljubljanska kreditna banka den. 220, Merkantilna banka den. 125, Prva hrvatska štedionica den. 904, Nihaj 62 1/2, Strojne tovarne in livarne d. 130, bl. 150, Trboveljska premogokopna družba —, Združene papirnice bl. 120, Split cement Portland den. 1650, bl. 1660, 4 1/2 % kom. zad. dež. lke. bl. 90.

Zagrebska borza.

Dne 27. novembra. — Sprejeto ob 13. Devize: Curih 13.28—15.38, Pariz 364—369, Praga 205.60—208.60, Newyork 68.20—69.20, London 318.10—321.10, Trst 297.50—300.50, Dunaj 0.0962—0.0982. — Valute: dolar 67.375—68.375, lira 2.95—2.98.

Efekt: 7 % invest. posoj. 1921 66—67, 2 1/2 % drž. rente za ratnu štetu 129—135, Ljubljanska kreditna 217.50—221, Centralna banka 29—30, Hrv. eskomptna banka 107—108, Kreditna banka, Zgb. 106—108, Jugobanka 101—102, Praštedionica 900—905, Slavenska banka 85—88, Eksploatacija 85—90, Drava d. d. Osijek 220, Sečera-na, Osijek 820—835, Isis d. d. 65—66, Gintman 790—800, Slaveks 220—235, Slavonija 76—76.50, Trboveljska 465—470, Union, paromlin 525—600.

Inozemske borze.

— Curih, 27. novembra. Današnja borza: Beograd 7.50, Priz 27.50, London 24.01, Newyork 5.18, Milan 22.48, Berlin 1.23 1/4, Praga 15.55, Dunaj 0.0073.

— Trst, 27. novembra. Borza: Beograd 33.45—33.50, London 106.75—106.75, Pariz 121.90—122.10, Newyork 23.03—23.05, Curih 44.50—44.50, Dunaj 0.0324—0.0325, Praga 68.75—69.25.

— Dunaj, 26. nov. Devize: Beograd 1032—1036, London 328.500—329.500, Milan 3069—3081, Newyork 70.935—71.185, Pariz 3740—3756, Praga 2129—2139, Curih 13.700—13.750, Valute: dolar 70.460—70.860, lira 3035—3055, češka krona 2114—2130, dinar 1025—1031.

TRAGIČNA USODA KNEGINJE BORGHESE.

— Milan, 26. novembra (Izv.) V Salo ob Gardarskem jezero je utonila kneginja Borghese de Ferrari. Njena vila stoji na 9 m visoki pečini tik jezera. Kneginja je odšla v spremstvu svojega psa na vrt negovati cvetlice. Nenadoma so kneginjo pogrešali. Z vrta je bila izginila brez vsakega sledu. Včeraj so jo potegnili mrtvo iz Gardskega jezera. Padla je bila z 9 m

visoke pečine v jezero ter utonila. Kako se je nesreča zgodila, ni znano. Na truplo so našli poškodbe, ki najbrže izvirajo od padca po pečinah.

POKRAJINSKI ZBOR MUSLI-MANOV.

— Sarajevo, 27. novembra. (Izv.) Za 10. decembra je sklicana pokrajinska konferenca JMO v Sarajevo. Na tem zboru se določijo tudi kandidatne liste za Bosno in Hercegovino.

Zdravstvo.

Primarij dr. Milač:

Pomen ortopedije v modernem zdravstvu.

VIII.

ORTOPEDIČNA IN REKONSTRUKTIVNA KIRURGIJA.

Ob zaključku serije poučnih člankov o pomenu ortopedije je potrebno, da izrazimo v glavnih potezah bistvo t. zv. ortopedične in rekonstruktivne kirurgije in njen pomen s socialnega in estetičnega vidika.

Ako hočemo definirati na popularen način razliko med splošno in ortopedično kirurgijo, moramo poudariti dejstvo, da prva rešuje človeku življenje, druga pa popravlja, lepšava in nadomestuje prirojene oziroma zadobljene napake in pomanjkljivosti delov človeškega telesa. V tem bistvu tiči veliki socialni pomen moderne ortopedične kirurgije.

Zadnja svetovna vojna je pripomogla brezdvomno do napredka in izpopolnitve ene veje operativne kirurgije. V dobi šestih let, med in po svetovni vojni, sta delovali v tej stroki dve struji popolnoma ločeni, ena v centralnih, druga v zavezniških državah; to ločeno delovanje je sicer povzročilo na eni strani mnogo dobrega, na drugi strani pa so se pojavili vsled ločenega delovanja mnogi manjresnosti. Vojna je preprečila vse skupno in enotno delovanje na kongresih in v strokovnem časopisju. Kdor je zasledoval napredke ortopedičnega delovanja v poznih letih, je opazil, da se je napredovalo pridno na obeh straneh, tako v centralnih kakor v zavezniških državah. Ravno vsled tega so prišli v nekaterih panogah te stroke na višek v zavezniških, v drugih zopet v centralnih državah in to ne samo v čisto kirurški stroki, marveč tudi v tehničnih nadomestilih. Če pregledamo delovanje različnih narodnosti, opazujemo, da zadene ortopedična kirurgija 3 smeri na tem polju in sicer:

a) rekonstruktivno ali popravljalno, b) plastično ali olupševalno in c) nadomestovalno (s pomočjo naravnih, oziroma umetnih delov) stroko.

Operativna mobilizacija trdih sklepov, posebno kolena in komolca se vrši na ta način, da se odpre sklep, čerur sledi odstranitve hrustanca raz površja celega sklepa in modeliranje s posebnimi dieti in pilami. Na zunanji strani stegna se odprepirava iz mišice ena gladka krpa (fascija), ki se položi v novi sklep in pritrdi s šivi. Operacija se mora izvršiti zelo točno in snažno. Približno 15. dan po operaciji se prične z gibanjem. Bolnik zapusti 30. dan posteljo. Naknadno zdravljenje v mediko-mehaničnem zavodu traja približno 6 mesecev. Tekom svojega potovanja na kliniki v Lyonu, Bologni in Milanu sem imel priliko opaziti več takih operacij, ki so bili zelo zadovoljni. Te vrste operacije vršimo tudi pri nas.

»Podaljšanje okončine s takozvanim osteotomom« (osteon = kost, teno = vleči). Ta instrument sestaja iz cevi, ki nosi na obeh koncih močne vijake in dolge žeblice. V notranjosti cevi leži močna spirala. Osteotom se fiksira s pomočjo teh žeblic na spodnjem in zgornjem delu skrajšane kosti; kost se mora presekati na zacelejenem mestu v obliki stopnice. Z regulacijo notranje spirale (peresa) se doseže sila circa 75 kg, tako da se kost polagoma premika. So slučaj, v katerih se je podaljšalo stegno za 4-6 cm. Zdravljenje traja več tednov.

Kinematizacija amputacijskih krnov. V pojasnilo navajam, da slovenski izraz »krno« odzgovarja nemškemu »Amputationsstumpf«. Glede drugega izraza mislim, da je vsakomur dobro poznan smisel besede »kinematografija«, t. j. predstava gibanj slik; analogno

pomeni »kinematizacija« operativno adaptacijo krna, ki giblje samostojno ročno protezo. To operacijo je izumil laški zdravnik Vanghetti. Na podlagi Vanghettijeve ideje so izdelali prof. Putti v Italiji in prof. Sauerbruch pri Nemcih lastne operacije, ki obstojajo ali v napravi kanala, v kateri se namesti poseben trapec, ki giblje protezo, ali v obliki pinete, s katero amputiranec pri jema in drži predmete. Operacija je sama ob sebi zanimiva in tudi praktično zelo pomembna. Samo z ozirom na pripravo proteze smo še daleč od cilja, ker je mož, prenešana iz krna na protezo vsled pomanjkljive proteze za zgornjo ekstremiteto in vsled velikega trenja minimalna.

Nemalega pomena je operativno zdravljenje zlomljenih stegnenskih vrat pri starejših osebah, kako ga vrši moderna ortopedija. Splošno je znano, da dobe starejše osebe vsled dolgega ležanja pljučnico, ki je zelo nevarna. Vsled tega pripravljajo moderni ortopedi operativno zdravljenje teh slučajev, ki je zelo enostavno in zelo hvalježno. V lokalni anesteziji se napravi kratka zareza v višini stegnenskega vrata; s posebnimi trepanji (svedri) različnega premera se postopno trepanja kanal v smeri skozi vrat k sredini glave; v ta kanal se vtakne poseben žebelj iz slonove kosti, kateri ostane za vedno notri. Izid operacije je tako dober, da se bolnik v 10 dneh lahko opira na nogo in s pomočjo bergelj hodi, medtem ko bo pri drugem načinu zdravljenja moral več kot 6 tednov ležati.

V zadnjem članku smo razmotrili natančno tuberkulozno bolezen hrbtnice v obliki grbe ali spondilitide in poudarili dolgotrajno zdravljenje s pomočjo mavčevih korzetov. Socialne in druge razmere so primorale ameriške ortopede, da so segli z nožem in dietom na tuberkulozno hrbtnico. Do sedaj disponira z največjim številom na ta način zdravljenih slučajev spondilitida ameriški kirurg d'Albee. Na našem oddelku smo napravili z uspehom več takih operacij. Operacija obstoja v tem, da razcepimo z dietom ali v ta namen konstruirano cirkularno žago približno 5-6 trdnosti nastavkov okolnih vretencev (v sosedstvu grbe) in pripravimo tako jarek. Ko se je to zgodilo, pripravimo z dietom ali z žago 10 cm dolg koščen klin iz golena in ga vmetimo v koščeni jarek v dorzalnih trnih hrbtnice. Po izvršeni operaciji leži bolnik približno 6 tednov na ravni postelji. S to operacijo se skrajša doba zdravljenja, kar je velikega socialnega pomena. Poleg tega je ustrezno bolniku tudi v estetičnem oziru, ker se grba znatno zmanjša in planira.

Operacija druge skupine nudi operativno poleg olupšanja tudi praktično korist. V poštev pridejo različna nadomestila kit, ki so se izločile vsled gnojitve (črv ali panaricij, ali ki iz kakega drugega vzroka ne delujejo (presekane kite, ki so se zgnojile). Kot nadomestilni material uporabljamo lahko sosedne kite, oziroma umetne mize, napravljene iz kirurške svile, ki se priležejo z enim koncem na tozadevno mišico, drugi konec pa se pritrdi na ostanek prejšnje kite. Razumljivo je, da so operacije te vrste zelo kočljive in da se morajo izvesti zelo natančno in aseptično. Operativna tehnika kirurških nadomestil v tej panogi je tako napredovala, da se lahko nadomestilo otrpljene mišice ene skupine z mišicami nasprotnih skupine, če so zdrave in krepke. To se vrši na ta način, da prenesemo ali premestimo kito zdrave mišice na nasprot-

no stran med otrpljene mišice in privržimo naravnost v kito ene ali druge mišice, to pomeni tudi lahko celo se naprej in pritrdimo s srebrnim vijakom naravnost v kost. Po nekoli mesecih prevažanje premeščena kito funkcijo otrpljene mišice.

Zanimiva in praktično zelo koristna je operacija v slučajih tzv. »spastične otroške paralize« (krčevito držanje stopala pri hoji vsled starega obolenja možga oziroma možganov), katero je izumil nemški ortoped Stöffel. Operater izreže

eno ali dve tretjini živca, ki oskrbuje zadete spastične mišice; na ta način se oslabi impulz, tako da oskrbuje ostala tretjina živčnih vlaken v toliko mišice, da dobi hoja normalen in nekrčevit značaj. Imenovana operacija je zelo enostavna in brez nevarnosti, uspeh pa se kaže takoj. Pripomniti je treba, da je uspeh tem popolnejši, čim inteligentnejši je bolnik; odvisen je pa tudi od pravočasne dresure v hoji in naknadne telovadbe.

(Konec prihodnj.)

Politične vesti.

— Od stopnje do stopnje padajo gotovi hrvatski listi. Tako se »Hrvatsko Pravce« veseli, da se je nemškimi vojnostvom v Čehoslovaški republiko posrečilo spraviti v znani londonski dnevnik »Times« članek, naperjen proti posojilu, ki ga je Čehoslovaška republika namerala najeti v inozemstvu. »Hrvatsko Pravce«, ki ga financirajo zagrebški Židje, priobčuje vest o tem članku londonskega lista na uvodnem mestu pod naslovom »Konsternacija Pemaka zbog »Timesova« članka«. Čudimo se, da ni v hrvatski javnosti »kogar, ki bi nastopil proti nesramni gonji, ki jo vzpizirja »Hrvatsko Pravce« proti Čehom in proti neokusnemu žaljenju čehoslovaškega naroda, ki je zasnovano popolnoma po vzorcu svoje časne dunajski šmokske protičeške kampanje. Sploh so čudni ljudje ti »čisti« Hrvati! Na žive in mrtve mrze svoje najbližnje brate Srbe, Slovence in Čehoslovake, da bi jih radi vtopleli v žlici vode, debelo prijateljstvo pa sklepa s svojimi včerajšnjimi zatratelji Madžari in Nemci. Bojimo se, da se bo ta nespametna politika hrvatskih voditeljev in časopisov še kruto maščevala na hrvatskem narodu, ki vendar živi v Jugoslaviji in ne na Marsu in je navezan na svoje sosedne Srbe in Slovence, pa tudi na Čehoslovake!

— Zahteva pravosodnega ministra. Stunčič-ni predsednik Ljuba Jovanović je včeraj prejel akt pravosodnega ministra, s katerim naproša, da mu predsedstvo narodne skupščine odpusti vse spise, ki se nanašajo na narodne poslance, tožene zaradi kakih prestopkov ali zločinov. Proti poslancem se uvede zakonito kazensko postopanje. »Slovenec« s tem korakom pravosodnega ministra ni posebno zadovoljen, ker bo moral njegov odgovorni urednik, ki se je vedno skrivljal za poslan ko imuniteto, sedaj dati odgovor za vse napade na čast in klevete.

— Avdičence. Minister za Šume in rude dr. Žerjav je včeraj po končani seji ministrskega sveta kralju poročal o sklenih seji in o zadevah svojega resora. Proti večeru je bil v avdienci ministrski predsednik Pašić in za tem zunanji minister Momčilo Nijčič.

— Stajski Nemci nastopijo pri volitvah samostojno. Po poročilu iz Maribora je bil v nedeljo 23. t. m. zaupni sestanek članov nemškega politično-gospodarskega društva za Slovenijo, katerega so se udeležili v precejšnjem številu stajski renegati. Dosedanji nemški poslanec Schauer je poročal o političnem položaju in o položaju nemške manjšine v Jugoslaviji. Stajski Nemci so se pridružili zemunski resoluciji banatskih Nemcev in so sklenili, da postavijo samostojno nemško listo za mariborsko-celjski okraj. Kot nosilec liste fungira dosedanji njihov poslanec Franz Schauer. Na zaupniškem sestanku sprejeta resolucija naglašala, da bodo Nemci na Stajskem nadaljevali započeto borbo za pravice nemške narodne manjšine.

— Grški listi o našem političnem življenju. Atenski »Eleftheros Logos« razpravlja v daljšem članku o političnem položaju v Jugoslaviji in piše med

drugim: »Srbi imajo pravico aspirirati na gotovo privilegirano mesto v ujedinjeni kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev. To odgovarja stališču, ki je zavzema Prusija med ostalinimi nemškimi državami.« »Eleftheros Tipos« piše: »Mi z iskreno radostjo pozdravljamo imenovanje nove jugoslovanske vlade pod vodstvom starega in slavnega državnika Pašića, neumornega pionirja velike Jugoslavije, znanega po svoji veri in zvestosti do ideje jugoslovanske - grške vzajemnosti. Mi želimo in upamo, da se Pašićevemu kabinetu posreči premagati vse težkote in rešiti notranji problem s isto spretnostjo in uspehom, kakor so bili rešeni vsi zunanji problemi.«

— Službeno potovanje ministrov po Črnogori. Včerajšnji ministrski svet je zelo obširno razpravljal o življenjskih potrebščinah Črnogore. Vlada je zadnje čase prejela mnogo pritožb in prošelj siromasne črnogorske prebivalstva. Ministrski svet je sklenil, da odpošlje posebno ministrsko komisijo v Črnogoro, da natančno prouči tamošnje razmere. Ministrskega podpredsednika Marka Tričkovića in ministra dr. Grisogona je ministrski svet pooblastil, da takoj po svečanem odkritju spomenika kralju Petru Osvoboditelju v Dubrovniku, kjer zastopata vlado, odpotujeta v Črnogoro in tam proučita vse gospodarske prilike.

— Intelektualci in politika. Inteligenca živi zlasti po volji z malimi izjemami v tako mižernem položaju, da se ne smemo čuditi, če so se pojavili v njenih vrstah pokreti za zboljšanje gnotnih razmer. Federacije intelektualcev so na papirju že v večini evropskih držav in inteligenca se je teoretično organizirala celo v mednarodnem obsegu. Ta misel ni nova, pa tudi praktičnih rezultatov ne obeta, ker je inteligenca edni družabni sloj, ki se sploh ne more organizirati v smislu strokovnega sindikalnega pokreta drugih stanov. Nova je pa ideja, ki jo je sprožil pred kratkim mladi češki filozof Rudolf Malý. V reviji »Kritika« predlaga Malý, naj se intelektualci organizirajo v posebno stranko. Taka stranka bi se lahko iznebila materializma in stanovskega egoizma, pa tudi nacionalne predsodke bi z lahkoto premagala. Po nekovem mnenju so vse dosedanje politične stranke v bistvu protintellectualne. One rabijo inteligenco dotlej, dokler služijo njihovim egoističnim ciljem. Resnično ustvarjajoče delo interesira politične stranke samo toliko, kolikor koristi stranki kot taki ali pa dviga njen prestiž, čim pa pisatelj ali umetnik zapusti polje strankarske dogmatike, ga tudi stranka več ne pozna. Žalostna usoda različnih revij, ki jih izdajajo politične stranke, je najboljši argument za to trditev. Celotno v znanstvenih strankarskih publikacijah ne trpi vsemogočno strankino tajništvo nobene diskusije, če obeta takšno nepopolno zaključke. Moderno strankarsko življenje je vse preveč bojevitost, da bi moglo trpeti čisto duhovne elemente. Inter arma silent Musae, ta prislovica velja tudi za politično borbo. To so v glavnem argumenti, ki govore s stališča intelektualcev proti sodobnemu strankarstvu in ki jih deloma omenja tudi filozof Malý. Res je sicer, da je filozofom politika navadno španska vas in narobe, vendar pa moramo priznati, da je avtor teh misli zadel eno najbolj sklenjen ran sodobnega družabnega življenja. Ne gre seveda toliko za novo stranko, ki bi jo organizirali intelektualci, ker imamo političnih strank že irak več kot preveč in

ker je taka stranka praktično docela ne-mogoča, kolikor gre za sanacijo socialnih razmer in političnega življenja sploh. Tu je hvalježno polje, kjer se lahko intelektualci ne glede na politično mišljenje uspešno udeležujejo. Intelektualci bi morali kot najvažnejši duhovni element človeške družbe spajati vse družbene stanovne v eno harmonično celoto in odstraniti iz politike partizanske metode, demagogijo, huljanje enega stanu proti drugemu, razžiganje nizkotnih instinktov in vso drugo navlako, ki je človeštvu samo v škodo. Svoje stanovske interese bi morali štiti solidarno, ne pa kakor se dogaja na vsakem koraku sedaj, da je intelektualci, ki zavzema nekoliko višji položaj v javnosti, vedno pripravljeno utopiti v žlici vode nižje stoječe stanovske tovariše. To bi bila prava politika intelektualcev, mogoča tudi brez posebne stranke.

Preosnova italijanske vojske.

Fašistovska vlada je že dolgo časa napovedovala zakonski načrt o preosnovi vojske. Izdelal ga je sivočasno že prejšnji vojni minister, bivši vrhovni poveljnik italijanske vojske v svetovni vojni, general Diaz, toda Diazova uredba ni ugajala Mussoliniju in je bilo prav to dejstvo poleg njegove nenaklonjenosti fašistovski milici menda glavni vzrok bolezni, radi katere je general Diaz zapustil vojni ministrstvo. Njegov naslednik, general Di Giorgio, ki mu je bila glavna naloga, da »popravi« uredbu generala Diaza, se je zelo podvilal in novi načrt je bil ob otvoritvi jessenskega parlamentarnega zasedanja izdelan in predložen prvemu pristojnemu činitelju, najvišjemu vojaškemu svetu. Kakor je znano, je leta z vsimi glasovi proti nemu odklonil načrt kot nesprejemljiv. Kljub temu pa je general Di Giorgio predložil načrt ministrskemu svetu, ki ga je odklonil, in načrt pride v kratkem na dnevni red poslanske zbornice, ki ga bo s svojo »svetovno« seveda odobrila, na kar se izvede v praksi. Ker je stvar zlasti z ozirom na prijateljske odnose med sosedama Italijo in Jugoslavijo gotovo zanimiva tudi za jugoslovansko javnost, naj podam o njej nekoliko podrobnejše podatke, ki jih posnemam po rimskih informacijah milanskega »Corriere della Sera«.

Sedanji načrt za preosnovo vojske je izdelal sam minister general Di Giorgio z nekaterimi maloštevilnimi sodružniki strokovnjaki. Delo je bilo taino. Celotno najbližji prijatelj ministru so dobili vpogled v načrt šele dva dni pred predložitvijo načrta vrhovnemu vojaškemu svetu, kateri ga je vzel v pretes 10. t. m. Vrhovni vojaški svet so tvorili: vojvoda d'Aosta, generala vojske Giardino (bivši reški guverner) in Caviglia, armijski poveljniki Tassoni, Montouri in Pettiti di Roreto (prvi tržaški guverner) ter načelnik osrednjega generalnega štaba general Ferrari. Minister general Di Giorgio vsled bolezni ni bil prisoten, temveč ga je zastopal neki generalstabi podpolkovnik, njegov glavni sodružnik.

V zunanji obliki je ta načrt ohranil skoraj v celoti Diazovo uredbu, izvedenjske nekatere izjembe, katerih najvažnejše se nanašajo na obrambo meje in poverjenosti v obrambo četnim odsekom (sektorjem). Velikih skrajnejših bojnih edinic načrt ne vsebuje, izvedenjske skrajne konjenice na 20 eskadronov.

Velikanska razlika pa je v vodilnem načelu med Di Giorgiovim načrtom in Diazovo uredbu. Dojem je po Diazovi uredbi vojska stalno postavljen organ, to se pravi, da jo tvori po zakonu jasno določen kontingent, tako da se ve, kakšno moč ima ob vsaki dobi v letu; se more po Di Giorgiovem načrtu moč vojske povečavati ali zmanjšavati, kakor lahko določa minister po posebnih potrebah. Načrt daje takorekoč ministru oblast, da čisto sam po svojem spoznanju odloča o moči vojske, katero more zmanjšati tudi za več tisoč mož, če bi finančne ali politične potrebe zahtevale stedenje pri izdatkih ali odpust nabornih razredov.

Velika nevarnost tega vodilnega načela je očitna in proti temu načelu se je prav posebno izjavil vrhovni vojaški svet, ki je postavil načelo, da se ministru ne more dovoliti neomejena močnost zviševanja ali zniževanja moči vojske. Biti morajo točno meje za vpletko in odpust nabornih razredov, biti mora določen čas službovanja vsakega italijanskega razreda ali dela razreda. Oprostitev naj se tudi v bodoče dovoljuje lejo, tudi v širokem obsegu, ali po prej sprejetih zakonih. Vobče vose, kar se tiče moči vojske, mora biti določeno po zakonu, ne pa odvisno od ene same osebe.

Nazori vrhovnega vojaškega sveta so tako v bistvenem nasprotju z načeli vojnega ministra. Vrhovni vojaški svet stoji na stališču, da se mora vojska po zakonu, ne pa morda po volji kakega posameznika, in če tudi je ta posameznik vojni minister, držati v stanju, da bo njena moč nadzorila vsako drugo oboroženo silo države. Fašistovski reorganizacijski načrt gre pa za tem, da bi redna vojska, ki se ne nahaja v najboljših odnošjih napram fašistovski milici, ne bila premočna v primeri z milico. Pač za vsak slučaj!!

To nasprotje med najvišjim vojaškim tehničnim organom, ki so mu člani najodličnejši generali, bivši armijski in zborni poveljniki v svetovni vojni, ki zastopajo splošno mnenje vojaških krogov in brez dvoma tudi mnenje kralja samega, in vojnega ministra kot ekspanzionist fašistovske vlade in njenih strankarskih stremilcev, je pobudilo v vsej italijanski javnosti največjo pozornost, v vseh krogih, ki simpatizirajo z vojsko, pa naravnost najboljše ogorčenje. »Fašizem hoče v svoje strankarske namene rušiti moč vojske!« se glasi ogorčeno vespovsed. In da je to resnica, je najboljši dokaz dejstvo, da je ministrski svet kljub odločilnemu sklenju najvišjega vojaškega sveta odobrila Di Giorgiev reorganizacijski načrt, ki se v kratkem predloži parlamentu in bo tudi v parlamentu sprejet kljub tako odločno nasprotujočemu stališču vojaških strokovniških krogov.

CLAUDE FARRERE:

Kako umirajo.

(Konec.)

In tedaj je prilezel iz stolpiča prvi mož. Ves črn je bil — od ognja; ki mu je sčvrlo meso... in ves rdeč — od krvi, ki ga je oblivala... Za njim ostali... Ne, opisoval vam jih ne bom. Bilo bi zaman. Da ste jih videli — nikoli več ne bi mogli pregnati iz svojih oči tega strašnega prizora... In da ste jih slišali rjuti... rjuti vse hkrati... vse z istim nečloveškim glasom... ki je izkušal biti krik... klic na pomoč, prošnja... hal... ahl! — hoteli so piti: izkušali so prositi vode... a niso mogli: ker jih je preveč bolelo gibati z jezikom in ustnicami, tako da niso mogli stvarjati glasov... da ste čuli njih tožbo — bi jo slišali vedno... vse žive dni... v slehernem hrupu in sleherni tišini... še v snu, ki bi vam ga izpreminjalo to ječanje v grozotno moro...

Jean Scherrer je zadnji ostavil stolpič — tako se tudi spodobilo. — On ni vpil. Ranjen je bil najhujše; — smrtno, to se razume samo po sebi! — a vendar je stopal ravno kakor sveča. Njegova obleka, koža, kosti — vse to je bilo samo še nekaj neopredeljivega — zogle nelega. — Podoban je bil trupu človeka, ki je že davno mrtov. — Krenil je

k meni. Preden se je približal... čakal sem ga, ne da bi se ganil: bil sem kakor hrom — od groze... je ošinil svoje ljudi s pogledom in velel:

»Mimo!«

Vsi so umolkli. Svojega poveljnika — tega poveljnika! — so slišali še zdaj. Pomnim: popadalo me je kakor lakota in žej, da bi se vrnil na kolena, pred njim... in pred njimi...

Dva koraka pred menoj se je Jean Scherrer ustavil in me je pogledal. Bog zna, po kakem čudesu je vobče še videl; njegove oči se niso izpremenile v oglje.

In rekel mi je:

»Mrtev sem. Nič za to. A čujte, gospod kapetan: — svojo častno besedo vam dam, da niso zagrešili moji ljudje niti najmanjše nepravdnosti. Oni niso krivi. Ne!«

Z glavo je pokazal na svoje moze, ki so zdaj močljali. Videl sem, da bi zaplakal ob pogledu nanje, če bi mogel. Se to je dejal:

»Uboji dečile«

In zdaj je pomislil nase. — Vprašal me je:

»Gospod kapetan — ali jo poznate? — Nini?... Bi mi jo poslali v bolnico? — Vem, da se ne iztegem prej nego jutri zvečer: ako ne pogine pri priči, se vleče najmanj trideset šest ur... Poznam to stvar: videl sem... druge... preden je zadelo mene...«

Nato je zamrmral tiše:

»Križi, kako akeli!...«

Omahnil je... in jaz sem iztegnil roko, da bi ga prestregel...

Toda zdrnil se je, vzravnal se vnovič. In kratko je velel ostalim umirajočim:

»Zdaj gremo v lazareti... Levo v bok, stopaj!«

In šel je tudi on — sam je šel — dočim so nesli njegove mornarje na rokav.

Kakor je sam slutil, je živel Jean Scherrer še ves dan, vso noč in kos naslednjega dne. Opoldne sem bil že v bolnici.

Razume se, da sem mu pripeljal »Nini«. Joj, ubožica ni bila več tisto zaokdekale! — Uboga obrazek za štiri solde, ves opustošen po ihtenju...

Videl sem mnogo ženskih solza... Pri nas je pač tako, da moške čisto umirajo mladi... A vendar se mi je smilila Nini da nikoli tega. — Premislite: tako majhna, takšno detece... Da se loti nesreče tega... kako podlo, kako krivično! — Kakor hitro pa sva stopila v bolnico, je ubogo dekletce hrabro pogoltnilo solze in se nasmehnilo: »Da ga ne prestrašim,« mi je dejala.

On, ki je niti ni mogel več objeti — zakaj obveze so ga ovijale od las do palcev na nogah... in govoril je samo

še skozi luknjo v povojih; — on, ki je bil v duhu že zdaj šest čevljev pod zemljo, je zatrdil ma'one smehoma, da je »dober za šest tednov«. Celotil se je, rekoč, da mu ostanje prav poštene brazgotine; kdo ve, ali ga bo še marala, kadar ozdravi...

Kolnec se vam, najrajši bi skočil skozi okno ob pogledu na ta otroka, ki sta junaško lagala drug drugemu, da bi prihranila drug drugemu solzo...

Ko je ona odšla, je dospel še nekdo: admiral Cheftel je prinesel podporočniku križec častne legije, s katerim ga je minister brzojavno odlikoval.

Cheftel je bil bridko ganjen. Še danes vidim nervozni trepet njegovih belih brkov. Brez besede je odprl malo usnjato zaklopnico in pripel rdeči trak na bele povoje okoli fantičevih prsi.

Jean Scherrer pa je dejal:

»Hvala, gospod admiral!... a zame... že ni več vredno... Dajte to rajši mojemu podčastniku, ki ima upanje, da ostane živ... ves srečen bo... Meni... čemu neki? Še za pogreb je križec odveč... ker nas itak pokopljejo takorekoč na državne stroške... A vendar, srčna hvala, gospod admiral... in tudi vam, kapetan... vam še posebno!... Z Bogom, gospoda.«

Uro po tem je bil mrtev.

(Prevaj V. Levstik.)

om, poletjem in gradbenim gospodarstvom. Služila bodo tudi vsem gospodarskim korporacijam, oblastem in sodiščem. Z unifikacije honorarnih odredov za celo kraljevino so stvorili jugoslovanski inženjeri važen in pomemben korak naprej v konsolidaciji naših gospodarskih razmer. Nakup tega temeljitelja in važnega strokovnega dela tega priporočamo.

— Brzljake zaradi sob v državnih kopalnicah so podvržene kolikvini. Ministrstvo je izdalo s odlokom št. 70.692 z dne 29. okt. t. l. naslednje pojasnilo: Zasebne brzljake zaradi sob v državnih kopalnicah so podvržene kolikvini po tarifni postavki 1 zakona o takсах in pristojbinah. Državna kopalnica so v Srbiji: Brestovska, Bukovska, Vranjska, Vrnjačka, Jošanjska in Niška Banja; v Voivodini: Banja Rusanda; na Hrvaškem: Lipik in Topusko; v Sloveniji: Dobrna in Rogaska Slatina; v Bosni in Hercegovini pa: Ilidže. — Taksa iz tar. post. 1 znaša zdaj 5 Din.

— Zapisnice naših rojakov v Argentini. Naš konzulat v Buenos Airesu se pritožuje, da kljub vsem dosedanjim navodilom ne prejema listin, ki so potrebne za realizacijo zapuščin, katere se nahajajo v državi Argentini; s tem se poslovanje po nepotrebnem obremenjuje in zavlačuje. Interesentje, ki se bodisi neposredno s posredovanjem pristojnih oblastev (sodišč) — obračajo na imenovanega konzulata s prošnjo za realizacijo zapuščin, naj mu sočasno predlože vse listine, ki so po argentinških zakonih in po svrhu potrebne, to je: 1. mrtviški list pokojnika; 2. krstni list pokojnika; 3. potrdilo našega pristojnega sodišča, v katerem se po imenih navajajo vsi zakoniti dediči umrlega; 4. rojstne liste vseh zakonitih dedičev; 5. poročni list, ako je bil pokojnik poročen; 6. pooblastilo za naš generalni konzulat v Buenos Airesu, odnosno za pooblaščenca osebo. Dokumenti pod 1., 2. in 6. morajo biti po verjeti od naših sodišč, ministrstva pravde, ministrstva za zunanje posle in argentinškega generalnega konzulata v Beogradu. Ako obstoja zapuščina v denarju, dopušča jo argentinški zakon skrajšati postopek, t. j. banka izroča denar pooblaščenici osebi brez kakršnekoli intervencije sodišča, in sicer pod sledečimi pogoji: 1. da se argentinški državni banki predlože v pogled zgoraj označene listine; 2. da so dediči v direktnem sorodstvu z umrlo osebo in da so le-ti edini dediči; 3. da se bank izda varnjska listina, da so reklamatorji zapuščine pravi in edini dediči; 4. da pokojnik ni zapustil druge imovine; 5. da gre za zapuščino, ki ne presega 1.500 argentinških pesovov, če je denar naložen pri provincialni javni banki, a 4.500 argentinških pesovov, če je denar vložen pri banki v Buenos Airesu. Za realizacijo zapuščin v republiki Čile obstajajo slični predpisi, kakor v Argentini.

— Srečen konec porotne razprave. O zanimivi porotni razpravi proti ing. Visku Dvorniku pred splitsko poroto smo te dni že obširno poročali. Dne 25. tm. se je proti obtoženemu inženjerju porotna razprava nadaljevala. Obtoženi inženjer je svečano izjavil, da je pripravil poročiti gđ. Marijo Lin. Na predlog braniteljev je predsednik nato odgodil razpravo za nekaj minut. Obtožena so spremlili do hiše gđ. Lin, kjer je takoj sledila poroka v prisotnosti članov porotne klopi. Po končani poroki se je obtožena vrnila na sodišče in razprava se je nadaljevala. Porotniki so se z ženskim porotnikom v rdečimi nageljčki v gumbelci. Vsa stavljenja jim vprašanja so porotniki zanikali. Na podlagi tega porotniškega pravorekja je bil obtoženi inženjer oproščen in takoj spuščen na svobodo. Na razpravo je prišel kot obtožena, toda z razpravo se je vračal kot poročene.

— Kilogram soli 5 dinarjev in 50 para! Pomanjkanje soli se občuti, kakor poročajo iz Beograda, po raznih južnih in vzhodnih krajih. Bilo je že mnogo pritožb podanih prejšnji vladi »reda« in vstrelnosti do ljudstva pa brez uspeha. Klerikalno-turška vlada ni imela časa skrbeti za to, da bi bilo prebivalstvo založeno s soljo, ona je imela pred seboj vse druge na vsakdanje življenje vzvišene cilje. In tako so se skladišča spaznila, ljudje pa tožijo, da ni soli. Najhuje je v resnem skrajnem srezu in v kraju Svilanec, kjer so brez soli že mesec dni in kar je bilo soli zadnje dni, se je prodajala 1 kilogram po 5 Din in 50 para! Sedaj je dobila monopolna uprava nalogo, da napravi red in se kaj takega, kakor v omenjenih pokrajini, nikdar več ne pripeti!

— Opozorilo. Poslaništvo CSR opozarja oblasti na nekoga Jana Čihaka, upokojenega uradnika električne centrale v Pizni, ki se (ker je na duhu bolan) vedno obrača na različne višje oblasti in urade v Češki, a tudi drugje z različnimi prošnjami. Ker uporablja Čihak v ta namen pisemske ovitke iz pisarne predsednika češkoslovaške republike, menda zato, da bi oblasti, ki jih nadleguje, mislile, da je uradnik te pisarne, opozarja poslaništvo, da ta Čihak, ki se je baje obrnil tudi na nekatere višje oblasti v naši državi s prošnjo, da bi mu poslale snovi za gospodarsko zgodovino Evrope, nima nobenega pooblastila za to.

— Za srote v vojni padli pravoslavni svetniki. Narodna odbrana v Ameriki je poslala episkopu Dositeju v Nišu svoto 100 tisoč dinarjev kot svoj prispevek v pomoč sirotam padlih svetnikov.

— Poštne pošiljke, ki se niso mogle naslovnikom dostaviti. Izšel je seznam nevročljivih poštinih pošiljk za mesec oktober t. l. ter je bil razposlan vsem poštam v Sloveniji, kjer je v prostoru za stranke oblistu na vpogled.

— Novo analfabetske tečaje so otvorili po odloku prosvetnega ministrstva v Stanovih, v Glavici, v Prijeplju, v Arlija in v Gložanji.

— Naučno potovanje. V Beogradu so se mudili odpotniki slušateljev zagrebške visoke šole za trgovino in promet, hoteli doseči vladno podporo za naučno potovanje, katero prirede prihodnje poletje, kakor vsako leto. Potovanje se vrši v naše kralje z večjimi podjetji in v inozemstvo. Ni dvoma, da bo prošnja slušateljev uslišana, kar bo naučno potovanje v silni meri prispevalo.

— Naš obojavi inženjerji in inženjerji za razračila.

— Kako je točno boljšaviti poštne pooblastila. 1.) Za vsako poštne pooblastilo se mora plačati poleg poštne pristojbine še tudi boljšavina po tarifni postavki 15 zakona o takсах in pristojbinah, ki znaša 20 dinarjev za osmoletno, 10 dinarjev za desetletno pooblastilo. 2.) Prošnja za izdajo poštne pooblastila je podvržena kolikvini po tarifni postavki 1 zakona o takсах (se-daj 5 dinarjev). Vsaka stranka, ki želi v smislu člena 43 prvega dela pravilnika pooblastiti drugo osebo za prevzemanje na njen naslov došlih pošilk, mora to svojo željo izraziti pristojni pošti pisмено, to je v obliki pismene vloge, v kateri naj natančno navede, kakšno pooblastitev želi. Ta vloga mora biti kolkovana s 5 dinarji. Za rešitev ni treba nobenega kolka. Na vlozi nalepljeni koliki razveljavljata stranka sama s tem, da napiše prve črke besedila svoje vloge čez kolek. Ustne prošnje se ne upoštevajo. Poštne pooblastila so podvržena poštini in finančni pristojbini. Poštne pristojbine znaša za pooblastilo, katero velja samo za enkrat ali dobo do 15 dni, 50 par, za pooblastilo, katero velja za več kakor 15 dni, pa 2 dinarja za vsako koledarsko leto. Ta pristojbina se zaračuna v frankovnih znamkah na pooblastilo. Glede kolikovne pristojbine pa gre za to, ali je pooblastilo neomejeno ali omejeno. Če je pooblastilo neomejeno to je, če velja za vse one vrste poštinih pošilk in brez omejitve dobe, torej tudi ob smrti, mora biti kolkovana s kolkom za 20 dinarjev. Če pa je pooblastilo omejeno (samo za določene vrste pošilk ali s pripombo »do preklica« »do smrti« itd) mora biti na njem kolek za 10 dinarjev. Nadalje zahteva ministrstvo, da morajo biti vsa poštne pooblastila, ki so bila izdana po nveljavljenju zakona o takсах in pristojbinah, to je po 15. nov. 1923, kolkovana po tarifni postavki 16 in da se morajo te pristojbine naknadno izterjati od pooblastiteljev.

— Izseljevanje iz Jugoslavije v septembru 1924. Meseca septembra se je izselilo iz naše kraljevine 896 oseb, med temi 599 moških in 297 žensk. Po pokrajinah odpade na Hrvaško in Slavonijo 307, na Voivodino 283, Dalmacijo 184, Srbijo 58, Slovenijo 40, Crnogorijo 17 in Bosno in Hercegovino 7 oseb. Po poklicu je bilo kvalificiranih delavcev 48, nekvalificiranih 136, po letu 438, prostega poklica 33 ter 241 rodbinskih članov brez poklica (deca in starci). Med izselenci je bilo 743 rimokatolikov, 118 pravoslavni, 11 grškokatolikov, 101 protestant, 12 mohamedancev, 1 žid in 11 druge vere. Izselilo se je: v Argentino 348, v Brazilijo 175, v Zedinjene države Amerike 127, v Avstralijo 89, v Kanado 62, v ostale kraje Amerike 58, v Chile 31 in v Novo Zelandijo 6 oseb. Poleg 896 naših izseljencev je odpotovalo s našega ozemlja 271 tujih državljanov in sicer 182 Amerikancev (Zed. države), 21 Madžarov, 18 Čehoslovakov, 14 Poljakov, 8 Bolgarov, 7 Angležev, 6 Rusov 6 Italijanov, 3 Kanadčani, 2 Argentineci, 2 Avstrijci, 1 Nemec in 1 Albanec. V septembru se je vrnilo iz prekomorskih krajev 435 oseb.

— Epilog tragedije v Mayerlingu. Baronica Marija Vetsera, mati baronese Vetsere, ki je leta 1889. umrla skupno s cesarjevim sinom Rudolfom v Mayerlingu tragične smrti, živi sedaj v velikem bedu. Baronci je dal po tragediji v Mayerlingu cesar Fran Josip 800.000 goldinarjev kot nekako »škodnino« za izgubljeni hčerko. Pred 40 leti je bila ta svota kapital, od katerega se je lahko udobno živelo. Baronica Vetsera je s tem denarjem nakupila posestvo pri Payerbachu, kjer je tudi živel. Po prevratu je to posestvo prodala, ker ga ni mogla več vzdrževati. Preselila se je v vilo, ki je bila last bivšega ogrskega ministra grofa Szechenyija. V zadnjem času je baronica prišla v obupen gneten položaj, ker je porabila vse svoje prihranke in ni imela več nikogar, na katerega bi se lahko obrnila za pomoč in podporo. V tem obupnem položaju se je spomnila, da je po svojem možu češkoslovaška državljanka. Obrnila se je z ozirom na to na češkoslovaško vlado, oddelek za Slovaško, v Bratislavi, in prosila za milostno pokojnino, češ da je bil njen mož državni uradnik in pristojen na Slovaško. Ministrstvo je njeno prošnjo odbilo s utemeljitvijo, da ni dognana njena državljanska pripadnost. Baronica Vetsera se sedaj trudi, da bi zbrala potrebne dokumente, iz katerih bi bilo razvidno, da je v resnici češkoslovaška državljanka. Čim se ji to poroči, bo znova vložila prošnjo za milostno pokojnino.

— Dan nesrečnih slučajev v Zagrebu. Torej je bil brezdomna dan nesrečnih slučajev v Zagrebu. Najpreje je prispejala vest o ljubavni tragediji iz Dravogradu, kasneje je bilo javljeno, da je v Martičevi ulici vsled krhanja krvi nenadoma umrl veterinar Marijan Lesevič; dalje je našel brivec Stigler doma svojo soprogo mrtvo. — V stoji Josipa Ruteca so našli mrtvega delavca Ivana Cara, težko pa se je ponesrečil zidar-ski pomočnik Ivan Perk, ki je na Maksimirski cesti odletel s tramvaja.

— Tiralica je pastolovka. Iz Beograda poročajo, da je nekda Ana Bajer iz Florid-dorja odnesla trgovcu Ziki Kostiću 10.000 Din, 15 napoleondorjev, zapustnico iz platina, okrašeno s tremi briljanti v vrednosti 10.000 Din, dalje 24.000 Din vredno bno, broško z dvema briljantoma, vredno 6000 Din in različno drugo perilo. Za drzno tatvico je izdana tiralica.

— Volkovi v Dalmaciji. Glasom poročil iz Dalmacije in iz Bosne se klatijo v bližini sel skupine volkov, ki ogrožajo prebivalstvo in povzročajo z napadi na živino ogromno škodo. Prebivalstvo je zaprosilo pomoči pri oblasti.

— Krava ljubavi in tragedije. V sara-jevsko bolnico je bil prenesen teško ranjen Gjorgje Čović iz Tardina, upravitelj tamošnje žage. Streljala je nani iz ljubosumnosti lastna žena. Čović ima prestreljena pljuča. — Studenci so po deželi radi suhe jeseni večinoma še usahnili in tudi voljaki so marsikje na pol suhi. Voda v potokih stalno pada in dela silnejšo pragnjo.

— Še o tragediji v Dravogradu. Kakor zagrebški listi poročajo da je bil šofer Slavsky iz oženjen in zato bi dr. Frank nikdar ne pristala na to, da se njegova hčerka poroči s njim. Da nista oba zaljubljenca nameravala pobegniti, je razvidno iz tega, ker nista imela pri sebi nikakih potnih listin.

Cocoa Van Kaster

kvalitativno najboljši

Iz Ljubljane.

— SPREJEMANJE STRANK PRI VELIKEM ZUPANU. Veliki župan dr. Vilko Baltič sprejema do našejne radi preobilice poslov stranke samo ob torkih in petkih od 10. do 13.

— ZA KONCERT IN SLEDEČI DRUŽABNI VEČER, ki ga priredi Novinarsko združenje dne 1. decembra, je zavelodno v vseh ljubljanskih krogih izredno zanimanje. Predprodaja vstopnic je v polnem toku in je priporočati, da se vstopnice nabavijo v predprodaji, ker bo naveden večer koncerta velik. Spored je pester in mnogoličen. Polg elitnih ljubljanskih zborov nastopi tudi skladatelj škerjanec s orkestrom Orkestralnega društva. Razven tega sodelujejo še naš najboljši pevec g. Thierryjeva in g. Betteffo. Po koncertu se razvije v veliki dvorani, kakor v restavracijskih prostorih hotela »Union« prijeten družabni večer. Prvi te vrste v Ljubljani. Sodeluje godba Dravske divizijske oblasti.

— Stavba in javna dela v Ljubljani. Letošnja stavbna sezona je stala v Ljubljani pod normalno in stavbna podjetnost je že od lani sem popolnoma okrepla. Država pušča Ljubljano v stavbnem oziru od prevrata sem sploh dosledno v nemar, privatnikom manjka, kajpada kapitala in denarni zavodi so zadostili svoji potrebi in dolžnosti. Iz tega mrtvila pa sledi naravno tudi naraščanje stanovanjske miselje in vsak priseljenec, bodisi uradnik, učitelj, trgovec ali delavec mora računati z neprijetno posledico, da bo ostal brez stanovanja — na cesti! — O letošnjih, odnosno lani pričeti stavbah je poročati: Stavba »Okrožnega urada za zavarovanje delavcev« ob Miklošičevi cesti je ometana: fasada pa še ni izvršena, ker niso prvotni načrti ustrezali tozadnjem predpisom. Poslopje »Ljubljanskega dvora« je v vseh delih dovršeno in osnoženo. Vila družbe »Phönix« na Zrinjskega cesti je ometana in osnožena. Stavba (trinadstropna) »Dom duhovnih vaj« na isti cesti je v surovem zidovju dograjena in pokrita. Popolnoma dodelana je tudi Veržbeva vila ob Bleiweisovi cesti. Na vogalu Emonske ceste in ceste na Mirje je enonadstropna vila še neometana. »Dom Sokola« na Taborni je v surovem zidovju dograjen in s pločevino pokrit. Mestna občina gradi za Bežigradom novo stanovanjsko hišo za delavce, na ljubljanskem gradu pa je dala prirediti (adaptirati) stare jetašniške prostore za mala stanovanja in jih je do zdaj dodelanih 6 do 9. Nekaj stanovanj so morali izmisliti Rusi. Ob Dunajski cesti so štiri male stanovanjske hiše »Pokojniškega zavoda« zasedene. Mestna občina je dala pretekle dni na novo olupiti, t. j. prebraviti in preslikati stopnišča in hodnike v vseh treh uradnih poslopih na Mestnem trgu. Trgovec in posestnik I. Pengov na Karlovi cesti, ki mu je lansko leto uničil požar velik del gospodarskega poslopija, je dal letos zgraditi novo praktično gospodarsko poslopje, t. j. konjski hlev in obsežno skladišče s stranišnimi prostori — za žito in kmetijske pripelke. Poslopije te stavbe obstoji v tem, da je konjski hlev v zgornjem nadstropju, skladišče pa v pritličju. Hišo Avstro-Ogrske banke na vogalu Knežjeve in Beethovne ulice hudo za eno nadstropje zvišali ter priredili v njem stanovanje za uradnike. Stari objekt bivšega vojaškega okrehovališča na vogalu Aleksandrove in Tomanove ulice bo dala mestna občina podreti, kar se gradi tudi novo moderno poslopje. Vprašanje in zadeva mrtvašnice na pokopališču pri Sv. Križu še zdi rista rešeni, dasi bi bila zgrajena tega objekta nujno potrebna. Isti za lano je s projektirano mrtvaško vežo, ki jo je nametavala zgraditi mestna občina na cesti na pokopališču pri odpru na Smrtniškovo cesti in za katero so bili načrti že izdelani. Olenova mesta je tekmo letošnjo leto možno napredovala, ker je dala zopet mnogo hišnih posestnikov svoja hiša na novo prebraviti. Razen tega se je pri raznih hišah adaptiralo več pritličnih prostorov za trgovske loke. Asfaltiranje Aleksandrove ceste, Dunajske ceste (nagrada Plaka), naravnata novih asfaltnih hodnikov Pred Škofijo in pred učiteljskim na Rešjevi cesti, je končano. Pri starem skladišču poslopija mestne pilnarne ob Rešjevi cesti so pričeli zidovje podirati. Mestna občina bo dala objekt razširiti (zvišati) in prirediti v njem dvojne stanovanj. Par novih poslopij se je zgradilo v Šiški in v viški občini.

— Gremil trgovcev v Ljubljani opozarja članstvo, da imajo biti trgovci dne 1. decembra t. l. na praznik Ujedinjenja brezposlojno cel dan zaprte. Istočasno se članstvo obvešča, da se smejo trgovine pred sv. Miklavžem in teden pred Božičem zapirati eno uro kasneje. — Načelstvo. 463/n

— Akademsko področje. Jugoslovanske Matice priredi v soboto, dne 29. tm. ob 18. zvečer v univerzitetni auditorij predavanje v priložnost našega ujedinjenja. Predava je Štef Franjo, cand. phil. o Predgovorih Ujedinjenja. Cenjeno občinstvo in tovariši akademike vabimo k obilni udeležbi.

— Društvo »Kuratori za slove« ima svoj občni zbor danes v četrtek 24. novembra ob 8. zvečer v pisarni »Dobrodelnost«, Poljanski nasip št. 10. 463/n

— V restavraciji na glavnem kolodvoru v Ljubljani se deluje dve domače hrane in jedilnice. — Za obilno obisk se priporoča M. Dolinčič. 461/n

— Namakanje, da pričnem z novim tečajem pouk v krojnem risanju in prirobovanju damskih oblek dne 8. decembra t. l. — Prijase za ta tečaj sprejemam do 2. decembra 1924. — Roza Medved, strok. učiteljica, Ljubljana, Mestni trg št. 24. 453/n

— Polenovski se dobi vsaki ponedeljek in petek cel dan, točijo se tudi pristna dolenska in štajerska vina v sodčkih in buteljkah v gostilni »Leona«, Kolodvorska ulica št. 29. — V kavarni »Leona« igra vsaki dan salonski orkester. Začetek ob 8. zvečer. Kavarna odprta vsak dan zjutraj že ob 4 uri. 410/n

— Turška J. MAČEK, Aleksandrova cesta št. 12, prodaja vse obilice za gospode in otroke do božičnih praznikov po znatno znižanih cenah. 460/n

— Včeraj se je izgubila biserna veržnica po poti Aleksandrova cesta. Prešerno-valica in Mestni trg. Pošten naladitelj naj jo odda proti primerni nagradi v upravi Slovenskega Naroda. 462/n

Velike tatvine pri tvrdki F. Urbane v Ljubljani.

Nad leto dni trajajoče tatvine. — Tatovi pod ključem. — Razpečevanje blaga v Ljubljani in v Prekmurju.

V trgovini manufakture na debelo in drobno Feliks Urbane na Marijinem trgu so zadnji čas opazili, da izkujna manufakturno blago kar na debelo iz skladišča in trgovine. Pred nedavnim časom je bila o tem zaupljivo obveščena ljubljanska policija, ki je začela po svojih kriminalnih organih skrbno in previdno nadzorovati posamezne nameštence in uslužbence. Kriminalni organi so kmalu zaupljivo izvedeli, da zahajajo v stanovanje trgovskega pomočnika Martina Petka, stanujočega na Cesti na Gorenjsko železnico št. 7, sumljive osebe, večinoma moški, ki so potem odhajali iz njegovega stanovanja z večjimi ali manjšimi zavoji pod pazduho. Javno je bilo torej, da mora omenjeni trgovski pomočnik imeti nedovoljene, tajne kupijske posle. Izdelan je bil premeten načrt, kako ujeti organizatorja tajnih trgovskih poslov. Rečeno, storjeno!

Dne 23. tm., torej v nedeljo zjutraj so kriminalni organi pred Petkovim stanovanjem razvrstili opazovalne straže, ki so prežale na vsako gibanje tamonjske okolice in obenem pazile na sumljive osebe. Ob 10. dopoldne so opazili nekega moškega, ki je vstopil v Petkovo stanovanje. Tam je ostal nekaj časa. Ob 11. sta oba s Petkom odšla v smeri proti kolodvoru, noseč pod pazduho velik zavoj. Detektiv so jima sledili. Očividno sta se nameravala odpeljati z vlakom. V kolodvorskem vestibulu so ju prijel in pozvali na odgovor. Aretirance so odpeljali na policijsko ravnanstveno. Tam so ugotovili, da se nahaja v zavojih ukradeni manufakturno blago. Petkov tovariš je bil Adolf Mrakič, rodom iz Bovca na Goriškem, po poklicu brivec. Bila ste takoj

Uradniške kreditne zadrage.

Kakor znano, so se v naši državi ustanovile posebne nabavljalne zadrage državnih uradnikov z namenom, da prodajajo državnim uradnikom življenjske in druge potrebščine po konkurenčnih cenah in da na ta način olajšajo življenjski položaj uradniškega stanu. Kmalu pa se je pokazalo, da te zadrage ne morejo izpolnjevati svoje naluge tako, kakor se je začetkom predvidevalo, in sicer v glavnem, ker so morale v interesu stabilnega in solidnega svojega gospodarstva dajati blago samo proti gotovemu novcu. Z ozirom na to dosedanje ustrojstvo so mnogi državni uradniki zapustili nabavljalne zadrage in nakupovali potrebščine pri zasebnih trgovcih, ki so jim dovoljevali primerne večmesečne kredite, kar niso mogle storiti nabavljalne zadrage. Nabavljalne zadrage so začele v težak položaj. Na letošnji skupščini Saveza teh zadrug, ki se je vršil v Skopju, se je razpravljalo tudi o tem stanju in je savezna skupščina sklenila osnovati veliko centralno uradniško kreditno zadrugo, ki bi državnim uradnikom dajala primerne kredite in jim s tem olajševala sezonske in druge nabave ter naraščanje življenjskih potrebščin pri posrednih nabavljalnih zadrugah. Pravila te kreditne zadrage je sestavil centralni odbor gori navedenega saveza. Nova kreditna ustanova se osnuje na združni podlagi. Naloga zadrage bo vzbujati med člani zmisel za štednjo. Prihranke bo sprejemala tudi od nečlanov. Sedišče zadrage bo v Beogradu, jamstvo omejeno. Zadruga bo dajala kredite in posojila članom ter nabavljajalnim zadrugam ter bo tudi sodelovala pri poslih nabavljajalnih zadrug. Zidala bo za svoje člane cenena stanovanja. Končno bo zadruga zaključevala tudi posojila, kadar ji lastna sredstva ne bodo zadostovala. Član postane vsak državni uradnik brez razlike čina. Vpisnina 10, delež 250 Din. Vsak uradnik lahko vpiše največ 10 deležev. V pravilih se končno predlaga čim tesnejša zveza med novo kreditno zadrugo in posrednimi nabavljajalnim zadrugami, odnosno med savezom nabavljajalnih zadrug.

Iz Celja.

— Ljudsko vseučilišče v Celju. V ponedeljek 24. tm. je predaval g. Edvard Simic »O vseučiliškem življenju starih Arabcev«. Z napetostjo so sledili poslušalci zelo zanimivemu opisuvanju starih Arabcev, njih običajev in razuzdanemu ter lahkomiselnemu življenju njih kalifov, katerega vsrok je bil alkohol. G. predavatelj je imel s pripravi za to predavanje mnogo truda, ker je iskal razne podatke iz izvirnih. Za ta trud bi zaslužil večje število poslušalcev. Lj. vseučilišče upa, da se pri prihodnjem predavanju, ki bo pravočasno objavljeno, odzove več občinstva.

— Smrtna kosa. Na Krekovem trgu je umrl znan hišni posestnik in veletrgovec Jos. Kniž v 67. letu starosti. Prepeljal so mrtvo truplo v Celovec. — Umrl je g. Vilišlav Derhanek, nadzornik botanike na vrta v Zagrebu v p. in tist sekcijeke se nebeljka g. Cirila Peteržela v Celju.

— Nesreča. V Westnovi tovarni v Gaberju sta bila zaposlena pri zidavi novega generatorja delavca Miha Tarnšek in Alojz Vrečko. Med delom se je oder podrl in oba pokopala pod seboj. Težko poškodovana sta bila prepeljana v celjsko bolnico.

— Klub esperantistov v Celju javlja vsem članom da se v soboto, dne 29. tm. vrši pouk v Rudarski Soli na Mariborski cesti.

— Sportni klub Celje priredi III. Sportni ples 10. januarja v vseh gornjih prostorih Narodnega doma.

— Proslava 50-letnice pisatelja Meška se vrši v našem mestnem gledališču v petek 28. novembra ob 20. Vprizori se Meškova drama »Pri Hrastovih«.

Iz Maribora.

— M. Špovlin večer polkovnika Mladinovića. Včeraj so priredila narodna društva na inicijativo Slovenske štalnice poslovilni večer od komandanta mariborskega vojnega okruha, polkovnika Mladinovića, ki odhaja na svoje novo službeno mesto. Polkovnik Mladinović je užival v Mariboru splošno simpatijo in je bilo slovo, ki so ga društva priredila v dvorani Narodnega doma, kar najpristnejše.

— M. Ukraden sod. V noči od 17. na 18. t. m. je bil z dvoršice v Rožpuhu štev. 164 ukraden prazen vinski sod, last posestnika Peklarja iz Krčevine. Sod je bil vreden 2500 dinarjev.

— M. Izgubljen poštni zavoj. Neki pismonoša je izgubil priporočeno poštni zavoj, ki bi ga moral dostaviti nekemu urarju v Mariboru. V zavoju so bile velike vrednosti in bo moral ubogi pismonoša poravnati vso škodo v slučaju, da se ne javi pošten naladitelj.

— M. Brezposelnost v Mariboru. Od 16. do 22. novembra je pri mariborski borzi delo bilo prijavljenih 87 služb, 159 oseb je iskalo dela. Od 1. januarja do 22. novembra je bilo prijavljenih 6663 prostih služb, 9325 oseb je iskalo dela in v 3090 slučajih je bilo zaposleno.

Turistika in sport.

STANJE PRVENSTVA V ZAGREBU.

I. A razred:

1. Gradjanski	3	3	0	0	13:3	6
2. Hask	3	2	0	1	7:6	4
3. Concordia	2	1	0	1	4:8	2
4. Zeleničarji	4	1	0	3	5:11	2
5. Sparta	2	0	0	2	2:4	0

I. B razred:

1. Tipografija	4	3	0	1	9:4	6
2. Croatia	3	2	0	1	5:3	4
3. Derby	4	2	0	2	5:5	4
4. Viktorija	3	1	1	1	3:3	3
5. Makabi	4	0	1	3	1:8	1

— V nedeljo igra zagrebški Hask v Beogradu proti klubu Törsvaks, dočim odigra Concordia v Beogradu svojo revanžno tekmo proti Beogradskemu SK. Gradjanski igra prijateljsko tekmo z osješko Špilivo.

— Reprezentanca Zemuna je porazila reprezentanco Novega Sada v revanžni tekmi 8:3.

— Darujmo za sokolski Tabor!

Gospodarstvo.

Razvoj poljedelstva v Rusiji.

Član ljudskega komisarijata za poljedelstvo prof. Makarov nam slika položaj poljedelstva v današnji Rusiji z ozirom na bilanco in dohodke od te grane narodnega gospodarstva tako-le: »Med splošnimi činitelji, ki so vplivali ugodno na razvoj in napredek ruskega poljedelstva, zavzema prvo mesto zvišanje dohodkov od poljedelske produkcije, ki je omogočilo kmetom potrošiti velik del sredstev za obnovo poljedelskih strojev in drugega orodja. Ker je pa to zvišanje odvisno od pogojev tržne realizacije, igra zelo veliko vlogo tudi zboljšanje položaja na trgu. Pri sestavi načrta o razvoju poljedelstva za leto 1924—1925 je poljedelski komisarijat upošteval v prvi vrsti tista materialna sredstva, s katerimi lahko razpolaga kmetstvo ljudstvo v svojem gospodarstvu. Statistični podatki so seveda samo približni.

Državni dohodki od poljedelstva so znašali (v milijonih predvojnih rubljev) za leto 1923—1924 2865, za leto 1924—1925 pa 2635,4. Po specialnih granah je številčno razmerje nastopilo: 1. žito leta 1923—1924 564,6, l. 1924—1925 664,6; žitvinoreja in dohodki od perutnine so dali 1.410.900.000 odnosno 1.566.900.000 predvojnih rubljev. Skupni dohodki od poljedelstva so znašali torej brez sena, slame in druge klaje leta 1923—1924 4.843.500.000 predvojnih rubljev, leta 1924—1925 pa 4.974.100.000. Celokupni dohodki, včevši tudi klajo, znašajo leta 1923—1924 6.376.000.000, leta 1924—1925 pa 6.479.000.000 predvojnih rubljev. Skupna vsota dohodkov od poljedelstva se je zvišala torej v primeri s prejšnjim letom samo za 1,60 odstotka. Vendar pa opazimo v razmerju med posamnimi vrstami produkcije veliko kolebanje. Produkcija žita se je skrcila v nekaterih pokrajinah vsled slabe letine za 9,4 odst., produkcija sena pa za 6 odstotkov. Nasprotno pa je znatno napredovala produkcija žitvinoreje, tehničnih in intenzivnih kultur in specialnih gran rastlinoreje, kar odtehta in pokriva primanjkljaj pri žitu in senu. V zvezi s temi spremembami opazimo glede posamnih vrst produkcije znatno spremembo v skupnih dohodkih od poljedelstva. Te spremembe, nastale vsled slučajnega pojava slabe letine, bodo imele nedvomno za posledico znatno spremembo v strukturi naše trgovske bilance in notranjega pa tudi zunanega trga. Narodno gospodarska bilanca predstavlja zdaj pod vplivom slabe letine približno takole: kosmati dohodki 6.479.000.000 rubljev, izdatki v mejah poljedelstva 4.882.300.000 rubljev, za domači trg 1.424.000.000 rubljev in izvoz 172.500.000 rubljev.

Namesto pomena žita v narodno gospodarski bilanci, ki je nekoliko padel, se je povečal vpliv tehničnih in intenzivnih kultur, čijih povečanje zaseta ne ploskve znaša leto 9,2 odstotka. To povečanje je posledica zboljšanja našega poljedelstva glede krompirja, fižola, lanu, konoplje, solnčnice, rož, sladkorne pese, bombaža itd., pa tudi ugodnih perspektiv glede dobre letine v onih pokrajinah, kjer goje te rastline. Promet teh pridelkov na poljedelskem trgu se je povečal zlasti zato, ker postaja krompir v poljedelstvu važen faktor, obenem pa je opaziti veliko povpraševanje po rastlinskem olju, ker hoče ljudstvo nadomestiti s njim primanjkljaj v žitu. Kar se tiče sena, moram omeniti, da je slaba letina posledica neugodnega vremena. Količina klaje se je letos v primeri z lanskim letom znižala za 6 odstotkov. Specialne grane poljedelstva, kakor sadjarstvo, vrtnarstvo in vinogradništvo izkazujejo zvišanje produkcije za 17,5 odstotka. Ta porast je v prvi vrsti posledica dejstva, da so po-

krajine na periferiji Rusije začele obnavljati svoje gospodarstvo, zlasti glede sadjereje in vinogradništva, ki igra tam glavno vlogo.

Končno je treba ugotoviti, da se je pričel proces obnove žitvinoreje skoraj na vsem ozemlju naše republike. Pomen tega dejstva je ogromen, ker bo poljedelstvo tem bolj napredovalo, čim večje uspehe doseže naša žitvinoreja. Če upoštevamo, da se je setev detelje in druge klaje letos povečala za 40 odstotkov, vidimo, da se bližamo dobi, ko ruski kmet ne bo več obdeloval polja tako primitivno kakor doslej.

—g Novosadska blagovna borza 26. novembra. Na produktih borzi notirajo: Pšenica baška 7 vag. 390, sremska 72-73 kg 4% 350, kuruza 5 vag., sremska 132,50, moka 3 vag. »0s« 580, št. »5« 450, št. »6« 390, otrobi 3 vag. 100% kasa 170. Tendence čvrsta.

—g Vprašanje obrestne mere in Narodna banka. Na sejah upravnega odbora Narodne banke v Beogradu je generalni ravnatelj dr. Novaković poročal o vprašanju maksimiranja obrestne mere. Po njegovi izjavi so se zagrebške in ljubljanske banke že načeloma izrekle za to, da se določi za posojila 18% in za hranilne vloge 10%. Beogradske banke so proti temu maksimiranju. V Narodni banki je bila glede obrestne mere snovi širša konferenca, kateri sta prisostvovala tudi finančni minister dr. Milan Stojadinović in trgovski minister dr. Grisogono. Na konferenci so razpravljali o obrestni meri in o eskontiranju menic. Razpravljali so tudi o kreditnih potrebah Ljubljane in Zagreba, kakor so jih izrazili zastopniki denarnih zavodov generalnemu ravnatelju dr. Novakoviću povodom njegove inšpekcije.

—g Adresar za Slovenijo največje izdaje se dobi pri knjizarni »Sava« v Kranju proti predplačilu za 100 dinarjev ali po povzetju, kateremu se prilačuna še poštnina. 450/n

—g Živinski sejem na Dunaju dne 28. novembra. Na živinski sejem je bilo prignanih 2762 glav živine in sicer iz Madžarske 2324, iz Rumunske 148, iz Jugoslavije 355, iz Češkoslovaške 145, iz Nemčije 232 in 639 glav domače živine. Cene so notirale v avstr. kronah za kg žive teže: voli I. 17—20,000; srednji 14—17,000, bikli 14—17,000, krave 11—15,000.

—g Svetliski sejem na Dunaju dne 29. novembra. Na sejem je bilo prignanih 3400 kom. debelih svin, 6850 kom. mesnatih svin, skupaj 9980 kom. Prigneno je bilo iz Madžarske 192, iz Rumunske 2343 in iz Jugoslavije 965 debelih in 72 mesnatih, iz Poljske 6469 kom. mesnatih in iz Fstorske 39 kom. mesnatih svin. Cene za kg žive teže so bile sledeče: prama debele svinje 23—25,000 srednje debele 22—23,000, stare debele 21—22,000, izbrane teške svinje 22—23,500, izbrane lahke svinje 21—22,500, angleške mesnate svinje 18—22,000.

—g Akcijske družbe v Rusiji. Dne 1. okt. je ljudski komisarijat za notranjo trgovino registriral 82 akcijskih družb s skupnim akcijskim kapitalom 160 milijonov rubljev. Od te svote je bilo vplačanih že 117,9 milijonov rubljev. Udeležba države na akcijskih družbah znaša 86% delavskih organizacij pa približno 2%, inozemcev 3% in privatnih oseb 9%. Stitirajst akcijskih družb ima privatnega kapitala v višini 3,7 milijonov rubljev in od teh je 12 akcijskih družb s čisto privatnim kapitalom. Na mesanih družbah je privatni kapital udeležen s 401.000 rublji.

—g Ruske banke v Parizu. Sedaj ko je sovjetska vlada v Franciji de jure priznana, nastaja nov pravni položaj za ruske banke, ki imajo svoje filijale na francoskem. V Parizu so filijale petih velikih ruskih bank in sicer banke za zunanjo trgovino, petrograjske mednarodne trgovske banke, rusko-azijske banke, rusko-trgovske in industrijske banke ter moskovske union-banke. Ruski zavodi funkcionirajo normalno v smislu francoske zakonodaje. Imajo baje tudi zadostno jamstvo proti morebitnemu poskusu sovjetske vlade, da bi se hotela polastiti njihovega kapitala. Sicer pa je zanimiva ugotovitev, da je notiranje ruskih vrednostni na pariški borzi prineslo špekulacij veliko razočaranje. Priznanje sovjetske Rusije s strani francoske vlade ni prineslo pričakovane hausse, pač pa padanje na vsej črti.

V Fordovih tvornicah.

II. V Fordovi tvornici blizu mesta Detroit v državi Michigan dela normalno 65.000 oseb. V drugi tvornici onstran Detroita je zaposlenih 40.000 delavcev. Skupno število uslužbencev in delavcev Fordovih tvornic znaša okrog 150.000. To je ena največjih podjetij sveta. Ni torej čudno, da človeška fantazija strmi, kadar začne svariti informatorji v Fordovi pisarni razglasi številke. Težko si je misliti bogastvo in gospodarsko moč tega velepodjetja.

Fordov princip je — ne kupovati od drugih. Ta finančni magnet ima ogromne premogovitve v Zapadni Virginiji in Kentucky. neizčrpne železne rudnike na severu Zedinjenih držav, ogromne komplekse gozda, lastne železnice in parobrodne družbe. Njegova tvornica v River Rouge zavzema nad 400 ha površine. To je ena največjih strojnih tovarn in livarn, kjer se izdeluje tudi kokos, cement in papir. Tu so oddelki za popravilo strojev, parne žage in najrazličnejše delavnice. Vsi najboljši in največji tehniški izumi so Fordu na uslugo. Zanimivo je, da teče raztopljeno železo iz visokih peči neposredno v dotične modele, da je torej proces produkcije železnih izdelkov zelo enostaven. Tvornica v River Rouge je nova in se zadnja leta šele gradi. Ko bo končana, bo razpolagala njegova elektrarna z 240.000 Kw. Del te ogromne elektrarne je že dovršen. Obe tvornici v predmestju Detroit predstavljata solidna industrijska mesta zase. Podatki o produktivski kapaciteti teh tvornic so naravnost imponirani. Železa izdeluje samo tvornica v River Rouge 30.000 centov dnevno. Koksa se izdeluje vsakih 18 ur 50.000 centov, cementa 1000 sodov dnevno.

Se impozantnejša je Fordova tvornica avtomobilov na drugem koncu mesta Detroit. Število avtomobilov, izdelanih v tej tvornici, je doseglo v juniju 1924 — 10 milijonov. Produktivna Fordovih avtomobilov je naslednja zadnjih 15 let takole:

leta 1908—9	10.660	avtomobilov	
» 1909—10	19.051		»
» 1910—11	34 979		»
» 1911—12	76.150		»
» 1912—13	181.951		»
» 1913—14	264.972		»
» 1914—15	293.161		»
» 1915—16	534.108		»
» 1916—17	785.443		»
» 1917—18	708.355		»
» 1918—19	537.452		»
» 1920	1.074.336		»
» 1921	1.013.958		»
» 1922	1.351.333		»
» 1923	2.090.959		»

Leta 1917—19 je produkcija avtomobilov nazadovala zato, ker so Fordove tvornice izdelovale večinoma vojni material. Kdo bi se torej čudil, da je lastnik vsega tega ogromnega bogastva v deželi dolarjskih princen in nepopolnega razkošja ena najpopularnejših osebnosti. Ford je brezdvomno tehnično in organizatorično visoko talentiran. On družji v sebi vse, kar more vplivati na fantazijo navadnega ameriškega meščana. Prvič je »a self made man«, človek, ki se je povzpelo do največjega vpliva in moči iz bednih slojev. Drugič je samostojni fabrikant, ki ni odvisen od trgovcev ali bank, ki razpolaga s svojim kapitalom, kakor hoče in ne ozira se na druge ameriške milijonarje. Trejtič se zelo rad vmešava v javno življenje. On je organiziral tako zvano »ladjo miru«, ko Amerika se ni bila psegla v svetovno vojno. Četrtrič nima nikakih principov, temveč menja svojo naziranje po razpoloženju mas. Tako se je leta 1921—23 energično ogreval za antisemitizem. Petič se po svojih nazorih, simpatijah in jeziku prav nič ne razlikuje od navadnega Amerikanca. Šestič vella za dobrotnika delavcev. Ford je bil prvi podjetnik ki je uvedel 1. 1913 dnevno plačo v 5 dolarjev za navadne delavce. Vse to je pripomoglo Fordovemu imenu do redke popularnosti in v Ameriki in do svetovnega slovesa sploh.

Položaj delavcev v Fordovih tvornicah tvori poglavje zase. Avtomobilna industrija se je razvijala zadnjih 15 let z neverjetno brzino. Svetovni trg avtomobilov ni poznal meja. Z ene strani so bile fabrikantom stavke skrajno neljube, ker je bila dragocena vsaka minuta, z druge strani jim je pa kolosalni dobiček omogočal dati delavcem znosne plače. Ford je prezrl

tudi v tem slučaju inicijativo. Odredil je za navadne delavce dnevno plačo v znesku 5 dolarjev, obenem pa je izdal več milijonov certifikatov, ki jih lahko kupujejo delavci, da postanejo tako na videz delničarji njegovega podjetja. Ford se je na ta način zavaroval proti strankam. Z druge strani je omogočila razmeroma visoka plača nekvalificiranim delavcem kolosalno intenzifikacijo dela. Tako je dosegel Ford popolno unifikacijo sistema 5 dolarjev na dan, to je bila zanesljiva bava za izseljence. Poljake Italijane, Čehoslovake, Jugoslovane, Irce in dr. Enostavnost manipulacij je naredila tudi začetniku možno, da po dveh treh dneh zavzema pri Fordu samostojno mesto. Fordovi delavci, se navadno hitro menjaajo, ker ne morejo dolgo zdržati v teh razmerah. Večina okusi vse sladkosti »veržnega« sistema, prihrani nekaj dolarjev in gre drugam. Na izpraznjena mesta stopijo takoj novinci. Ford menja delavce s tako lahkoto, kakor tračnice, kjer stoje njegovi avtomobilski. Če bi izbruhnila v tvornicah splošna stavka — kar pa je zelo težko, ker so delavci zbrani od vseh vetrov bi Ford prav lahko odpovedal vsem službo in sprejel novo armado delavcev. Glavno je, da ima dovolj mojstrov in tehnikov ker je navadnih delavcev več kot preveč. Ogromno večino tvorijo v Fordovih podjetjih navadni delavci, ki se nauče enostavnih manipulacij v par urah.

Od leta 1913, ko so bile uvedene 5 dolarske dnevne plače je preteklo mnogo vode. Življenje se je podražilo skoraj za 75 odstotkov. Število izseljencev je zelo padlo. Ali Fordovo podjetje plačuje še vedno 5, redko 6 dolarjev dnevno in vendar velja Ford še vedno za dobrotnika delavskega stanu. Samo dobro kvalificiranim delavcem in mojstrom plačuje do 10 dolarjev dnevno.

Opoldanski odmor, kosilo. Delo se je ustavilo verige so obstale, mračne postave so se ločile od strojev in hite na vse strani. Kam? V jedilnico? Jedilnice ni. Delavci hitijo skozi ozke prehode med stroji. Odpirajo se glavna vrata. Branjevci hite z vozčki, polnimi različnih jestvin. Tu so hrenovke, kuhani fižol z zeljem, kava itd. Vse jestvine so pod kritiko, slabo pripravljene in neokusne. Delavci planejo po njih, trgajo drug drugemu iz rok, plačujejo in jedo tu med stroji, naslonjeni na kolese ali pa kar po tleh. Jesrvene drže v umazanih rokah. Časa je malo. Delavnik znaša osem ur in delavci se menjaajo trikrat na dan.

Sirene se oglasijo nazaj k delu. Zopet so se sklonile dolge vrste spet k strojem. zopet se upogibljejo in iztegujejo koščene roke v ritmičnem taktu strašne jeklene pesmi, zopet brne, žume, škripljejo ropotajo stroji. Delo se nadaljuje, delavci so srečni, da izdelujejo vsako leto toliko cevi, da bi jih mogli trikrat oviti okoli zemlje.

Kje pa se pri vas delavci po delu preoblaščijo in umivajo?

Vodnik je v zadregi, ali molčati bi pomenilo priznati slabo stanje podjetja. Zato nas vodi dalje. In res pridemo do posebnega oddelka, kjer se lahko preoblaščijo največ 100 oseb. Na drugi strani pa je 6 skupnih umivalnikov nekakih kamenitih korit. V oddelku pa je zaposlenih 10.000 delavcev, lahko si je torej misliti, kako se umivajo in preoblaščijo.

Tvornica je kakor pekel, kamor planeš zjutraj v delavski obleki in skočiš iz nje čez osem ur ves onemogel, upchan in izčrpan pripovedujejo delavci. Pri tvornici ni nobene kulturne ustanove, ni ne knjižnice, ne čitalnice, ne jedilnice ali kluba, ne igrišča ali kopačišča, ne gledališča ničesar, kar bi služilo delavcem za počitek in razvedriljo. To ne spada v delokrog Fordovega »človekoljublja«. Tvornica prodaja zaposlenim delavcem premož in meso po znižanih cenah in vendar so redki, ki bi se poslužili teh olajšav. Kdo bi nosil ali vozil premož daleč v delavski okraj, ko se sam komaj vrača in vleče za seboj utrujene noge. Stopimo v mesnico. Tu je kakih 10 centov mesa, določenega za tovarno, kjer dela 30 do 40 tisoč delavcev. Nikomur ni prišlo na misel, da bi organiziral v bližini tvornice konsumno društvo ali združno za preskrbo delavcev s hrano. Sicer pa delavci niso stalni. Danes tu jutri tam. Organizirati se Fordovi delavci ne smejo. Za pripadnost k delavski organizaciji izgubi dotični takoj službo.

Star pustolovec.

Pred prvostančnim sodiščem v Beogradu se je zagovarjal v ponedeljek bled in upognjen 60letni starček, ki ga je državno pravdnistvo obtožilo ponesrebe. Vasilije Ljustina je bil knjigovodja pri tvrdki »Vodoba« in je tam ponesel večje zneske, kakor je bil odpuščen. Kasneje je bil nameščen v tehnični pisarni Kosović. Predložil je šetu različnih spricvala, ki jih je imel od raznih podjetij iz Trsta in Beograda, zamolčal pa je da je bil radi ponesrebe odpuščen od tvrdke »Vodoba«. Situacijo pa je novi gospodar zaznal za njegovo temno preteklost in mu je službo odpovedal. Z ozirom na dejstvo da ima Ljustina številno rodbino pa mu je dovolil, da sme ostati toliko časa pri njemu, da se poisce drugo mesto. Dobrota je sirotka! Ljustina je to zaupanje zlorabil in nekega lepega dne je izginil iz Beograda, potem ko je tvrdki Kosović ponesel 200.000 Din gotovine. Sledila je ovažba, kakor je bil mož prijet. Pri razpravi so bile o starem pustolovcu razkrite zanimive podrobnosti. Mož, ki v ostalem napravil vtis ponižnega priprostega in solidnega človeka, je živel razbradano kakor 18 letni mladenič. Bil je tip pravega pomohnjaka, za dom in družino se ni brigal in cele noči je prekrakal v varietetih. Bil je povsod znan in splošno znano dejstvo je bilo, da vadržuje kar dve metresi. In dočim je Ljustina v varietetih zapravljal ogromne vsote, je njegova rodbina trpela največje pomanjkanje, kajti Ljustina ni svoj ženi dajal niti pribite pare. Cini je svoje delo v pisarni dokončal, je odšel in se običajno izgubil v kakšnem nočnem lokalu. Seveda mu je za tako življenje vedno primanjkovalo denarja in ker njegova plača ni zadostovala, je ponesel večkrat trdniki denar. Ko so mu prišli na sled je bil odpuščen. Nastopil so zanj slabi časi. Zato je zapustil svojo rodbino in se preselil k svojima dvema prijateljicama iz varietetja, ki sta se ga sicer usmili, nista ga pa sprejeli za ljubimca, temveč za — slugo. Več kot mesec dni je Ljustina opravljal pri damah iz polsveta dela služkinje in postrežnice in je celo serviral pri slavnostih, ki sta jih prirejali njegovi prejšnji ljubici z novimi kavaleriji. Žena, ki je zagnala o propadlosti svojega moža, je zanj izprošila mesto pri tvrdki Kosović, kjer je bil res sprejet. Komaj pa je bil v pisarni, se je začelo zopet staro življenje po varietetih itd. Ko je Ljustina zaznal svojo odpoved, je ponesel zopet omenjeno vsoto in izginil iz Beograda. V pisarni je pustil na stolu sledeče pismo: »Čenjeni gospod Kosović! Svojevoljno sem odšel na dvadnevni dopust, da opraviim važne posle. Več pri mojem povratku.

Ali Ljustina se ni več vrnil, t. j. ne sam, pač pa v spremstvu policije. Prijeli so ga v Zagrebu, kjer je nadaljeval svoje nočno ekskurzije po varietetih. Ravno so ga objemale tri deminorke, ko so ga prijeti. Del ponesrebe vsote je že šel po globe ... Senat je odločil, da je Ljustina grešnik, ki spada pred poroto in je bila razprava preložena.

• Dopisnica vrnjena po 22 letih. Dne 13. 1902 je poslal neki meščan v Luzerno razglednico v Odeso. Kakor poroča »Luz. Tagblatt« z dne 31. oktobra t. l. je dobil omenjeni pošiljatelj svojo razglednico na ta dan nazaj z opazko, da adresata ne moremo najti in da je sploh neznan. Tako po 22 letih in 5 1/2 meseca. Sovjetska pošta si je za svoj trud s iskanjem in vrnitvijo pridržala švicarsko marko.

• Potresni zvon. Neki italijanski profesor na bolonjski univerzi pravi, da povzročajo potrese elektromagnetni pojavi v notranjosti zemlje. On je sestavil sedaj poseben aparat, obstoječ iz kompasa in galvanometra, ki bo z zvonom zaznal vsak bližajoči se potres. S to iznajdbo so bili potresi v Erzerumu, Genovi, Milanu, in Kanadi signalizirani kake tri ure pred izbruhom. Bolonjski profesor misli, da bo s svojim potresnim zvonom rešil marsikako življenje.

• 47 let je bil v ječi. S. di Mauro in Katanje v Italiji. Obsojen je bil radi umora na dosmrtno ječo. Osem let je bil v zaporih popolnoma ločen od drugih in 12 let ni govoril z nikomur. Nazadnje je bil v norišnici ali prišel je iz ne povsem zdravega uma po pomilostitvi pred par tedni. Di Mauro je rojen 1850. Pravi, da je bil zaprt po nedolžnem.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.
Odgovorni urednik:
JOSIP ZUPANČIČ.

Ed. Rice Burroughs:

„Tarzanov sin“.

POGLAVJE VI.
Prvi koraki v džungli.

Prva noč, ki jo je Tarzanov sin preživel v džungli, je bila taka, da mu je ostala od vseh najdalje v spominu. Divje zveri ga niso preganjale, ne ogroževale. Nikjer ni bilo videti ogabnih zlobnih sovražnikov, ako pa so bili, jih je deček ni opazil, ker je bil radi prejšnjih dogodkov preveč vznemirljen. Njegova vest ga je zapekla, kadar se je spomnil materine žalosti. Preklinjal je samega sebe, pa to je njegovo nesrečo le zviševalo. Umor Amerikanca ga ni skoro nič razburjal. Ta lopov je zaslužil svojo usodo. Jack je bil žalosten le radi posledic tega dogodka; njegov namen, vrniti se v Anglijo, je postal nemogoč. Strah in bojazen pred zakonom, ki ima za glavno načelo »oko za oko, zob za zob«, o katerem je čital toliko krvavih in pustolovskih romanov, ga je gnala kakor ubežnika v globine džungle.

Ni se hotel napotiti na obrežja in v mesta v tej pokrajini; ne iz strahu za svojo lastno osebo, marveč iz spoštovanja do svojega očeta, o katerem na noben način ni hotel, da bi se njegovo ime imenovalo v sodnih razpravah ali v kakršnikoli drugi zvezi z navadnim umorom.

Ko se je pričelo daniti, je dečkova odločnost rastla. Vzhlajajoče sonce je prineslo v dušo novo upanje. Vrne se v Evropo, med civilizirane narode, na drug način in po drugih potih. Nihče ne bo mogel o njem slutiti, da je v zvezi z umorom človeka daleč tam doli v malem nabrežnem mestu.

Deček se je vso noč pritiskal k opici, ki je čepela na krivljasti veji drevesa in ni mogel zatisniti oči. Mrzla je bil stresal. Njegova lahna nočna srajca ga ni mogla ščititi pred mrzlim, vlažnim pihom noči in le ona stran njegovega telesa, s katero se je pritiskal k kosmatemu opičnemu truplu, se je nekoliko ogrela. In tako je z radostjo in ves srečen pozdravil vzhlajajoče sonce, ki je prinašalo luč in obljubovalo toploto; pozdravil je sonce, ki je razgnalo njegovo duševno potrtost in telesno utrujenost.

Potresel je Ajaksa, da bi ga zbudil. »Pojdi,« mu je ukazal. »Meni je mrzlo in lačen sem. Morava poiskati nekaj hrane. Pojdiva v obzem solnce.« in pokazal je na odprto ravnino, na kateri je tupačim raslo še kako drevo, drugače pa je bilo pokrito z raztresenimi štori posekanih dreves.

In spustil se je na tla. Opica pa se je najprvo previdno ogledovala naokoli in vdihaevala jutranji zrak. Ko je ugotovila, da v bližini ni nikakega sovražnika, se je polagoma in počasi spuščala na tla in pristopila k dečku:

»Lev in levinja požreta najpreje onega, ki se prvi spusti z drevesa na tla, nato se šele razgleda naokoli. Oni pa, ki se najpreje razgleda in nato šele spusti doli, živi dolgo in se tudi sam nasiti.«

To je bil prvi nauk, ki ga je dala opica Tarzanovemu sinu in ki se je tikel njegovega vedenja v džungli. Nato sta odšla na pot, bok ob boku. Ajaks mu je kazal najboljša mesta, kjer bi deček mogel grebsti in dobiti najbolj užiten črve, gliste in drugo podobno hrano. Pa deček se je pri takih stvarih stresel ob misli, da bi moral uživati tako gnušno hrano.

Dobila sta nekaj jajec in te je kar surove izpil. Zaužil je tudi nekaj koreninice, katere mu je naruval Ajaks. Prišla sta do vode. Bila je to stojišča mlakuža, iz katere je puhtelo kakor ognjena sopara. Ob straneh je bilo razhojeno od brezštevilnih nog najrazličnejših živali. Ravno pred njima je ubežala cela čreda zeber.

Deček je bil silno žejen. Zato se je sklonil in se napil ter ni pomišljal na smrad in umazanost vode. Ajaks pa je stal na straži in opazoval na okoli, ako s kake strani morda ne grezi nevarnost. Ko je pila opica, je stražil zopet deček. Nato pa je opica spregovorila:

»Ali v bližini ni nikake nevarnosti?«
»Ne.« je odgovoril deček. »Opazoval sem dobro in nisem ničesar opazil. Dokler si pila, se ni ničesar premaknilo.«

»V tvojih očih malo pomagajo,« je pojasnila opica. »Ako hočeš tu živeti, se moraš zanesti le na svoj oči in voni. Največ je vreden le nos. Ko sva šla doli proti vodi in sem zapazil zebre, sem vedel, da nima s te strani ne grozi nobena nevarnost, kajti drugače bi zebre utekle že preje, predno so naju začutile. Toda na nasprotni strani, v katero pihlja veter, je mogel biti kak sovražnik. Vohati ga nisem mogel, ker gre veter v to smer, zato sem raje pogled obrnil v to stran in napel ušesa.«

»In si dobil kaj — ?«, ga je dečko smešljaje vprašal.

»Dobil sem leva Numo, ki se skriva v goščavi, med visoko travo.«

»Leva!« je deček prestrašeno in začudeno zaklical. »Kako moreš to vedeti, jaz ne vidim ničesar!«

»Toda Numa je kljub temu tam,« odgovarja opica. »Najpreje sem slišal, kako je izdehnil. Ti najbrže ne razločuješ izdaha leva od zvokov, katere povzroča veter v vrhovih dreves in med visoko, suho travo ali drugo suhljadjo. Toda na to se moraš privaditi. Potem sem videl, kako se trava pregibava z vso drugačno silo, kakoršno ima pihljajoči veter. Le pogled, trava se prezibuje na obeh straneh ogromnega levega trupla, tako, kakor diha. Ali vidiš? Tako gibanje bliskaj naravnost, preko njih ne pihlja veter.«

Deca po vojni.

Vse okoliščine, ki škodujejo človeškemu zdravju, zapuste najtežje sledove na nežnem organizmu dece. Življenjske razmere so bile med vojno slabe v vseh ozirih ne le za oni del moškega prebivalstva ki je prenašal vse muke življenja na bojiščih, marveč tudi za ostale, zlasti za matere in deco. — Zdravniška opazovanja med in po vojni so dokazala, da so rodile matere, izpostavljene težkemu delu in pomanjkanju hrane, po velikosti in teži normalne otroke, ker embrion ne živi od rednih snovi hrane, ki jo uživa mati, nego od njenih lastnih zalog, četudi so minimalne. Posledica tega je, da materin organizem oslabi.

Med dojenjem in tudi pozneje nastanejo za mater in dete težke razmere oba začeta trditi da imata težave. Mati zato, ker mora doiti dete in izgubljati tako zadnje ostanke rednih snovi v organizmu, dete pa radi lakavosti in količine materinega mleka in slabih higijenskih razmer. In kadar začne dete živeti svoje lastno življenje, vplivajo splošne razmere še bolj. Zlasti velikega pomena je kakovost in količina hrane. Če ima dete premalo hrane ali če se hrani nenormalno, začne navadno bolehati in četudi ostane pri življenju, raste in se razvija fizično in duševno nenormalno. Podatki, ki jih priobčuje nemška statistika v prilogi k »Veröffentlichungen des Reichsgesundheitsamts« za leto 1923, so naravnost presenetljivi.

Pred vojno je tehtalo 10 letno možko dete povprečno 29,8 kg, leta 1917-18 pa 28,2. Enajstletno možko dete je tehtalo pred vojno v srednjem 32,4 kg koncem vojne pa 28,9. Tudi deklice so mnogo trpele. Tako je tehtala desetletna deklica pred vojno 30,2 kilograma, po vojni pa 28,9 kg. 11 letna 33,6 — 31,2 kg 12 letna 37,9—32,9 kg. Vojna se pozna ne le na teži, nego tudi na razvoju in rasti dece. 12 letni deček, ki doseže v normalnih razmerah 143,6 cm višine, je meril leta 1917—18 — 141 cm. deklica pa mestno 147,3 cm samo 145 cm.

Se večji pa je vpliv vojne na značaj in duševnost dece. Tu vidimo čisto tako žalostne pojave, da bi se moralo naše pok-

lenje resno zamisliti nad bodočnostjo. Če tega ne stori, če ne posveti vseh fizičnih in umstvenih moči, skrbi za deco, bodo omajani temelji človeške družbe, ker dobimo v sebi sedanega naraščanja ljudi, ki ne bodo sposobni za nobeno pozitivno delo.

„Nečak“ Pašića in Davidovića.

Pred približno enim letom se je pojavil v Beogradu mlad mož, ki se je izdajal za advokata dr. Budimira Novovića. Predstavljaj se je kot »nečak« ministrskega predsednika Pašića, kasneje kot »nečak« ministrskega predsednika Davidovića, kot nečak umrlega jugoslovanskega poslanika v Parizu dr. Vesnića, kot bratranec, svak, pastorek in zet vseh mogočih in nemogočih uglednih osebnosti. Izvršil je celo vrsto rafiniranih sleparij in trikov. V Beogradu se je »gospod doktor« zaročil kar s tremi devojkami iz uglednih rodbin. Vsaki je izvalil lepe vsote denarja, češ da potrebuje gotovino za otvoritev odvetniške pisarne. S prišleparjenim denarjem je živel nekaj časa prav sijajno in imenitno. Nekega dne pa so prišli na sled sleparijam »gospoda doktorja«, za katerega so obnem ugotovili, da sploh ni ne doktor, ne odvjetnik, nego prebrisan slepar. Bil je povabljen na policijo. Dostojanstveno je dr. Novović prišel v sobo pisarja Proke Belića in odvračno izjavil: »Ali veste vi gospod, kaj delate? Vi stavljate na kocko sebo in svojo rodbino. Jaz sem nečak predsednika vlade gosp. Nikole Pašića! Naravno, da mu njegov imenitnejši nastop ni pomagal, temveč so ga na policiji obsodili in nato izgnali iz Beograda. Na policiji so tudi ugotovili, da je »dr. Budimir Novović«, ki se pravzaprav piše Bude, izvršil na Hrvaškem številne prevare ter je bil leto dni zaprt v Ogulinu. Ko je bil Novović izgnan iz Beograda, je odšel v Južno Srbijo. Pojavil se je sedaj tu, sedaj tam kot univ. profesor, včasih kot državni komisar, včasih kot odvjetnik. V nekem arnavtskem selu se je spoznal z bogatim Arnavtom, o katerem so krožile vesti, da ima polno klet denarja. Prebrisani pustolovec se je predstavil staremu Arnavtu kot univ. profesor

in ga obenem prosil za roko njegove hčerke. Vrli potonek Škenderbegov pa je zavrnil čestitila svoje hčerke in mu rekel: »Pred kratkim je celo g. orožnik prošil za roko moje hčerke, vendar mu jo nisem dal, kakor jo tudi tebi ne dam! O tem dogodku je zvedel tudi g. orožnik. In ker je ljubosumnost, kakor znano, zelo neprijetna lastnost, se je orožnik zanimal za g. univ. profesorja ter ga je aretirjal. Bude pa je ponoči pobegnil iz zapore.

Dočim so pustolovca oblasti zasledovale po Južni Srbiji, se je ta nepričakovano pojavil v Čačku. Predstavljaj se je znova kot doktor in odvjetnik, zahteval je v najuglednejše rodbine in kmalu za tem je otvoril lastno pisarno. Sprejemal je kliente, predvsem seljake in je na konto razprav že vnaprej zahteval denar. Hotel se je tudi poročiti s hčerko neke bogate rodbine, vendar so bili starši tako previdni, da so se po preje v Beogradu informirali o bodočem zetu. Ta je začutil, da so mu tla prevročila in

pobegnil je iz Čačka. Pobegnil je še pravčasno, kajti že naslednji dan bi padel v roke pravice. Kasneje se je pojavil v Bitolju, kjer se je izdajal za referenta narodnega muzeja. Tu se je seznanil z neko brhko Nakarico, kateri je izvalil 10.000 Din. Nekega lepega dne je hotel neopaženo zginiti iz Bitolja. V zadnjem trenutku so ga na postaji prijeli. Toda g. doktor se je aretaciji uprl in nastal je pravcati škandal. Novović je kričal, da je on iz Beograda in da stanuje pri g. Ljubi Davidoviću, predsedniku vlade, ki je njegov stric in da potuje po uradnih poslih. Posrečilo se mu je zaenkrat izmazati. Klátil se je še po raznih krajih Srbije, izvršil je razne lopovščine v Leskovcu, v Vranju, Kumanovem, Škoplju in Velešu. Prijel je bil v Belem polju in nato prepeljan v Beograd ter izročen sodišču. Sedaj pričakuje, da se bodo zanj potegnili vsi slavi njegovi »strici«, vendar je upati, da bo na to precej dolgo čakal...

Škega osvobojenja in žrtv v svetovni vojni, obenem pa obuditi spomin na 27 čeških knezov, ki so bili po bitki na Beli gori zločinski umerjeni na trgu pred starim magistratom. Kip predstavlja ranjenega, nagega mladeniča-legionarja, ki se skuša z največjim naporom obdržati na nogah. Vsa češka umetniška javnost je bila navdušena, da je Sturza tako sugestivno predložil ta herojski moment. Ali nepričakovano je naletela misel, da bi postavili ta kip pred magistratom, na odpor. V »Narodni Politiki« je nekdo anonimno pretestiral, da bi se na tem zgodovinskem kraju postavil kip nagega moškega; svoje naivne občutke srmažljivosti je skušal prikriti z izgovorom, da delo moderne kiparske koncepte ne spada v slog stare gotške arhitektonike, ki je glavna karakteristika tega trgu. Češka umetniška javnost je reagirala na to vnesavanje laika v umetniške zadeve z energičnim odgovorom. Nekateri umetniški kritiki so takoj dokazali, da je edinstveno stare arhitektonike na tem kraju že davno porušeno in da je danes najzanimivejše za to, ker se križajo na njem slogi raznih stoletij. Praški listi so se povodoma te polemike spomnili široke epizode, ko je praška občina pred vojno kupila znameniti Rodinov kip »Pomlad«, hoteč ga postaviti na vltavski Slovanski otok. Spomenika pa niso mogli postaviti, ker se je protivil neki član občinskega sveta, ki je tudi videl pohujšanje v nagi postavi velikega francoskega mojstra. Ta borec za mestno moralno je bil slučajno neki praški klobučar. In kritika ironično pripominja, da ni čudno, da si drzne anonimni »Straz« »Narodne Politike« skruniti Sturzovo ime, saj je tudi klobučar dvignil svoj glas proti Rodinu.

— Nemci na Poljskem pa Poljaki v Nemcih. Na Poljskem je 1549 nemških narodnih šol, 1908 učiteljev ter 106.849 otrok. V Lodžu je nemški učiteljski zavod. Nemški srednji šol je 54 A Poljaki na Nemskem nimajo niti ene srednje šole! Na narodne šole se bijejo težki boji. Kljub vsemu temu kriče in trobijo Nemci v svet, kako so zatirani v slovanskih državah.

Po slovanskem svetu.

— Tekmovanje čeških igralcev. Češka gledališka in umetniška javnost je imela te dni pikantno senzacijo. Pred praško policijo prišlo do spora med najuglednejšo češko igralko Ano Sedlačkovo, soprogo veleindustrija Kaspera, ki gostuje na vseh praških odrih, in njeno rivalino Jarmino Kronbauerjevo, primadomo Narodnega divadla in soprogo novinarskega attachéja pri italijanskem poslanstvu v Pragi Dandone. Sedlačkova je tožila Kronbauerjevo, da je prešla po svoji avtomobilski katastrofi pri Karlovih Varih nebroj anonimnih pism, polnih žalitev. Po njenem mnenju so izvirala ta pisma od Kronbauerjeve. Kronbauerjeva odzove njo odvetnik je odločno zanikal to sumničenje, toda obtožena igralka je obenem odklonila predlog, naj napiše nekoliko besed, da bi policija primerjala njeno pismo z ono anonimnih pismih. Tožila je celo Sedlačkovo radi razžaljenja častí. Obnem je pokazala policiji anonimni

dopis, ki ga je prejela sama in ki je bil ilustriran z nedostojnimi slikami in pismenim komentarjem. Vsa ta pisma so izročili grafologom, da bi oni ugotovili, čezave ročice so pisale te pamplete. Spor je ostal nerešen, dokler strokovnjaki ne izrečejo svoje sodbe. Zlobni jeziki govore, da ima v tej aferi svoje prste mojster reklame in senzacija.

— Sturza in praška srmažljivost. Intimne kroge znanega češkega kiparja Sturze je presenetila vest, da so mojstra prepeljali v bolnico, ker ima baje zelo pretresene živce. Ta vest o težki bolezni razmeroma mladega umetnika (Sturza je šele 43 let), je vplivala na javnost tem bolj, ker se je obenem začel spor glede Sturzovega najnovejšega umetniškega dela, kipa »Ranjeni legionar«, ki bi moral biti postavljen pred praškim magistratom. To delo je izbral jury prosvetnega ministrstva izmed mnogih drugih osnutkov. Sturza je hotel v svoji umetniški dostojno vtelesiti misel če-

Ribje olje

medicinsko norveško, sveže v zalogi
Drogerija Anton Kanc, sinova, Židovska 1.

Najnovejše
modne liste
angleške, francoske in nemške
za jesen in zimo
1924—1925
priporoča
Narodna knjigarna, Ljubljana
Prešernova ulica štev. 7. Prešernova ulica štev. 7.

Kupujemo rabljene vreče za moko

in ostale vreče po najvišji dnevni ceni. Ponudbe: Avram Šif, veletrgovina vreča, ponjava i kanapa, tvornica vreča i ponjava, Novisad. Mesta prevzemanja so v Jugoslaviji: centrala Novisad, Beograd, Zagreb, Dubrovnik, Sarajevo, Sušak, Split, Ljubljana. V inozemstvu: Reka, Trieste, Budimpešta, Wien, Passau, Hamburg.

V boj za srečo! Večje nasestvo s hišama ki jih kaže sliko

za Din 100.-

za Din 100.-

Dobi lastnik naše srečke ki bo ga zadel žreb.
Cela srečka D 100.— Četrtna srečka D 25.— Desetinska srečka D 10.—
Pri četrtnih srečkah igrajo štiri, pri desetinskih deset oseb na jedno število. Zadane žrebe četrtno ali desetinsko srečko, vsi se med štiri ali desetimi posamezniki dobika ponovno žrebanje, ako se isti v roku 14 dni med sabo z dobitkom ne spravijo. Izžebanih številk 2000. Dan žrebanja se naznani po časopisih, takoj ko bodo srečke razrodne.
Srečke razpošilja »Prostovoljno gasilno društvo v Strnišah pri Ptuj« proti naprej vpošiljavti zneska za srečko ter Din 3.— za priporočeno pošiljatev. Iščejo se povsod prodajalci srečk! 7229

Zimske suknje

v vseh modernih oblikah iz
češkega in angleškega blaga,
priporoča po jako zmernih cenah

A. KUNC, Ljubljana,
Gosposka ulica štev. 7.

Pisalni stroji, potrebščine
mekanična delavnica
3591 (povravljalnica)
L. BARAGA, Ljubljana,
Selenburgova ulica 6.

Išče se zastopnik

za znamenite lesene in jeklene
roliete avstrijske tvornice. Ponudbe
na anončno expeditio M. Du-
kes Nach., Wien 11, pod št. 0
„Leistungsfähig Nr. 6682“. 7265

Drva
trboveljski premog
H. Petrič
Ljubljana
Gospodarska cesta 8
Telefon 343 727

Za ogovore uprave
naj se prišli
1 dan. Plačuje se
vnaprej.

MALI OGLASI

Cena malih oglasov
vsaka beseda
50 para. — Najmanjše
pa Din 5.—

Službe

Vajenec,
zdrav in močan, se sprej-
ma za klobučarsko obrt.
— Fran Bernik, klobučar,
Spodnja Šiška (bivši pe-
rutinski zavod, vhod
Slovenske ceste). 7263

Trg. pomočnik,
boljša moč, se sprejme v
trgovino z modnim in za-
lanterjskim blagom.
— Jakob Lah, Maribor.
— Reflektira se samo na
moč z dobrim priporočilom.
7266

Gornik
(Steiger) z rudarsko šolo,
zmožen nemščino in hr-
vaščino — se išče za de-
la v trdem kamenju.
— Natančne ponudbe z za-
htevo plače na: H. Job-
ben, rudniški ravnatelj,
Prilep, Makedonija. 7269

Stenografinja
za slovensko in nemško
stenografijo, z večletno
prasko, povsem zaneslji-
va, išče mesta. Vstopi
najraje v notarsko ali
odvetniško pisarno.
— Ceni, ponudbe pod »Za-
nesljiva/7227« na upravo
»Slov. Naroda«. 7268

Ku'm

Halo! Pozor!
Plačam najbolje stare
obleke, čevlje, pohištvo
itd. Dopisnica zadošča
prijem na dom! — Ma-
rija Golob, Ljubljana,
Sr. Jakoba nabrežje 29.
7252

Stanovanja

Odda se soba
s hrano dvema gospodo-
ma. Naslov pove upr-
»Slov. Naroda«. 7279

**Išče se kakršno-
koli stanovanje.**
Ponudbe pod »Visoka
najemnina/7230« na upr-
»Slov. Naroda«. 7264

Na pragu sta

Miklavž in božič!!
Stare in mlade se pripravljajo za praz-
nike in za zimo. Trgovci pa ne bodo
imeli pravga uspeha, če ne ovoz-
ro občinstva z inserati na bogate
zaloge modnih in drugih novo-
sti.

„Slovenski Narod“
izide v soboto v večjem obsegu
in pomembni nakladi. Inserate
in oglase za to številko sprejema
uprava do sobote ob 10. dopold.
Ne zamudite ugodne prilike!
**Vaš uspeh je odvisen od
reklam!**

Dopisovanje

Dvignite pisma
v upravi »Slov. Naroda«!
»Iskreno prijateljstvo
6911«:
»Najnovejši kroji
6290«:
»Priprosta 6526«;
»Promet 6670«;
»Spretna 6244«;
»Tako 6103«;
»Vila na solnični legi
6452«;
»Zelo ugodna cena
6436«.

Prodaj

Regal,
nov, 4 m dolg, 70 cm ši-
rok — se ugodno proda.
— Matek, Ljubljana, Dal-
matinova ulica 13. 136/T

Harmonika,
trivrstna, kromatična, se
po zelo ugodni ceni pro-
da. — Naslov pove upr-
»Slov. Nar.«. 7264

Spalna oprava

iz mehkega lesa, dobro
ohranjena — se pozani
proda. — Poljanski napis
št. 48, pritličje, vrata 11
7268

Nepremičnine

Kupci
nepremičnin!

Zahtevajte v vsakem
javnem lokalni reklamni
list »POSESTV«, v kate-
rem so obširni popisi
raznovrstnih vil, stano-
vanjskih, trgovskih, obrt-
nih in gostilniških hiš ter
posestev, kmetijskih in
grajevinskih posestev, mil-
ionov, žag, stavbišča itd.
Na željo Vam dostavlja
list brezplačno — Reali-
teta pisarna »Posestve,
d. o. z. v Ljubljani, Sv.
Petra cesta 24. 119/T

Razno

1 ali 2 konja

vzajem čez zimo za do-
lo proti prav dobri oskr-
bi. — Naslov pove upr-
»Slov. Nar.«. 7024

Za Miklavža

in Požič!
Mamic, razveselite otroke
in kupite igrače vo-
zičke in mala dvokolesa,
trickelne, holend-rje, sto-
lice, zložljive tudi za mi-
zice, silvalne stroje itd.
najceneje »TRIBUNA«
F. B. L. Tovarna dvokole-
s in otroških vozičkov,
Ljubljana, Karlovska ce-
sta št. 4. 126/T

Perje,

kokoške, račje in gosje,
nuh, oddaja vsako množ-
ino po zmerni ceni —
tvrdka E. Vajda, Čako-
vec 52/T

Kuverte

priporoča
Narodna tiskarna

Okraske in svečke
za božično drevo, jaslice
narejene in v polah, bo-
žične in noveletne raz-
plednice, pismen, ubran
(krepi) in svileni papir,
nudi na debelo in drob-
no najceneje — L. PE-
VALEK, Ljubljana, Ži-
dovska ulica. 132/T

Zaloga klavirjev

in pianinov
najboljših tovarn Bösen-
dorfer, Czapka, Ehrbar,
Häbl, Schweighofer, Ori-
ginal Stingl itd. — Tudi
na obroke! — Jerica Hu-
bad, roj Dolenc, Ljub-
ljana, Hilscrjeva ulica 5.
30

Trboveljski premog

drva, koks
angleški premog
slezjske brikete
dobavlja **ILIRIJA**
tu, Kralja Petra trg 8.
Tel. 220. — Plačilo
tudi na obroke. 707

Jarna zahvala.

Podpisani Karol Prelog, trgovec v Ljubljani, Start
trg št. 12, imel sem v moji trgovini Sr. Jakoba nabre-
žje večjo požarno škodo, katero sem za varovalnico
»CROATIA« takoj prijavil ter se je cenitev vršila ne-
posredno potem ko je bil ogenj pogašen in se mi je od-
škodnina brez vsakega odlašanja in polnem znesku iz-
plačala tako, da zamorem vsled res kulantnega postop-
panja imenovano varovalnico vsakomur priporočati.
V Ljubljani, dne 25. novembra 1924.
Karol Prelog, Ljubljana, Sr. Jakoba nabrežje

Izšel je Zimski vozni red

z najnovejšo spremembo. — Vsebine: I. Splošni del. — II. Že-
lezniški vozni red. — III. Početni (poštni) vozni
red. IV. Parobrodni vozni red. — V. Seznan postaj.
VI. Kurzsa karta. Dobi se v vseh knjigarnah in papirnicah.
Cena samo 10 Din.
Naročila sprejema Zvezna tiskarna in knjigarna
v Ljubljani. 7274

Drogerija

se daje v zakup. Eventualno se sprejme družabnik. Po-
nudbe na novinarsko oglasni zavod »Publicitas a. d.«
Beograd, Pozorišna ul. br. 2. pod št. »Be-744«. 7179

S. Matte

Tovarna kožuhovine.
Največje podjetje naše
države!

Sarvanje kot v Leipzigu, Na drobno.
strojenje, konfekcioniranje. — Popravila, pre-
obnove, kožuhovinske obrobe, obšivi in modeli.
7032 Naročila, prodaja in nakup kož:
Ljubljana, Sodna ulica 5.